

Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat

RAPORT ANUAL DE ACTIVITATE

1 ianuarie 2022 - 31 decembrie 2022

Întocmit în conformitate cu art. 12 al Legii nr. 198 din 26.07.2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat.

Aprobat prin hotărârea CNAJGS nr. 12 din 24.02.2023

e-mail: [apararat@cnaigs.md]
web: [www.cnaigs.md]

Tel.: [022 31 02 74]
Str. Alecu Russo nr. 1, bl. A 1, bir.94
Chișinău, Republica Moldova, MD 2068

LISTA DE ABREVIERI

AJGS - Asistența Juridică Garantată de Stat

CNAJGS - Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat

OT al CNAJGS - Oficiul Teritorial al Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat

CUPRINS

Cuvânt înainte	4
Sumar executiv	6
I. Activitatea în sistemul de asistență juridică garantată de stat în anul 2022	
1.1 Activitatea Consiliului Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat.....	11
1.2 Activitatea Oficiilor teritoriale ale Consiliului Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat și a persoanelor autorizate	23
II. Obiective strategice și planul de acțiuni pentru anul 2023	35
III. Constatări majore	39
Anexe	40

CUVÂNT ÎNAINTE

Asigurarea **accesului liber la justiție** constituie un principiu de bază al statului de drept și o condiție obligatorie ce rezultă din actele internaționale la care Republica Moldova este parte. La rândul ei, **asistența juridică efectivă** constituie un element de bază al accesului la justiție și statul are obligația de a garanta asistența juridică persoanelor care nu dispun de mijloace financiare suficiente pentru a plăti serviciile juridice.

Misiunea sistemului de asistență juridică garantată de stat este protejarea **dreptului la un proces echitabil**, statuat de articolul 6 al *Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*, prin organizarea și acordarea asistenței juridice garantate de stat în vederea **diminuării impedimentelor economico-financiare** în realizarea accesului la justiție, asigurând **accesului liber și egal pentru toate persoanele la asistență juridică efectivă** în cadrul unui sistem cost-eficient, accesibil și nediscriminatoriu de asistență juridică.

Obligația de acordare a asistenței juridice calificate rezultă din mai multe acte internaționale:

- a) Declarația universală a drepturilor omului, din 10 decembrie 1948, art. 2, 7, 8, 10, 11;
- b) Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice, în particular art. 2 și art. 14 (3 d);
- c) Convenția internațională cu privire la drepturile copilului, în particular art. 12, 37 (d), art.40 (2b);
- d) Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, în particular art. 6.3 (C) și jurisprudența Curții Europene pentru drepturile omului referitoare la articolul respectiv;
- e) Recomandările și rezoluțiile Comitetului de miniștri al Consiliului Europei, în special referitoare la:
 - Accesul efectiv la lege și justiție pentru persoane sărace (No Rec(93)1);
 - Libertatea de a exercita profesia de avocat (No Rec (2000)21);
 - Normele directorii privind eficiența și eficacitatea schemelor de asistență juridică în domeniul civil și administrativ, 2021;
- f) Principiile și liniile directoare ale ONU privind accesul la asistența juridică garantată de stat în sistemele de justiție penală, 2012;
- g) Rezoluția Consiliului Uniunii Europene din 30 noiembrie 2009 privind o foaie de parcurs pentru consolidarea drepturilor procedurale ale persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale (2009/C 295/01);
- h) Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, Titlul VI – Justiția, Articolul 47 – Dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil;
- i) Directivele Uniunii Europene:
 - Directiva (UE) 2016/1919 de garantare a asistenței juridice gratuite pentru persoanele suspectate și persoanele acuzate în cadrul procedurilor penale;
 - Directiva (UE) 2016/800 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2016 privind garanțiile procedurale pentru copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale;
 - Directiva 2013/48/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2013 privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de

libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate;

- Directiva 2012/29/EU privind drepturile victimei, etc.

De asemenea, obligația de acordare a asistenței juridice calificate și efective și de consolidare a sistemului existent de acordare a asistenței juridice garantate de stat rezultă din art. 20 și art. 26 al Constituției Republicii Moldova, prevederile Codului de procedură penală, Codului administrativ, Codului de procedură civilă, Legii nr. 198-XVI din 26.07.2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat și alte acte normativ-juridice.

Activitatea Consiliului Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat (CNAJGS), în calitate sa de principal organ de administrare a sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat (AJGS), a fost și rămâne orientată spre realizarea conformă a politicii statului în domeniu și prestarea serviciilor calitative populației.

În anul 2022 CNAJGS a continuat misiunea de implementare a politicii statului privind AJGS, contribuind la realizarea angajamentului de a facilita accesul la justiție. Acest angajament se reflectă în **documente de politici ce țin de drepturile omului și justiție la nivel național**, inclusiv:

- Planul Național de Acțiuni în Domeniul Drepturilor Omului (PNADO), pentru anii 2018-2022;
- Strategia privind Asigurarea Independenței și Integrității în Sectorul Justiției, pentru anii 2022-2025;
- Strategia Națională de Prevenire și Combatere a Violenței față de femei și Violenței în familie, pentru anii 2018-2023;
- Strategia Națională de Prevenire și Combatere a Traficului de Ființe Umane, pentru anii 2018-2023;
- Programul de activitate al Guvernului „Moldova vremurilor bune”;
- Planurile instituționale de acțiuni ale judiciarului, avocaturii, procuraturii și Ministerului Justiției pentru anul 2022.

Totodată, CNAJGS și Oficiile sale teritoriale au fost ghidate specific în activitate de **proprile documente de politici**, precum:

- Strategia de activitate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru anii 2021-2023, aprobată prin hotărârea CNAJGS nr. 2 din 18.02.2021;
- Planul de acțiuni pentru anul 2022 de implementare a Strategiei de activitate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru anii 2021-2023, aprobat prin hotărârea CNAJGS nr. 2 din 23.02.2022.

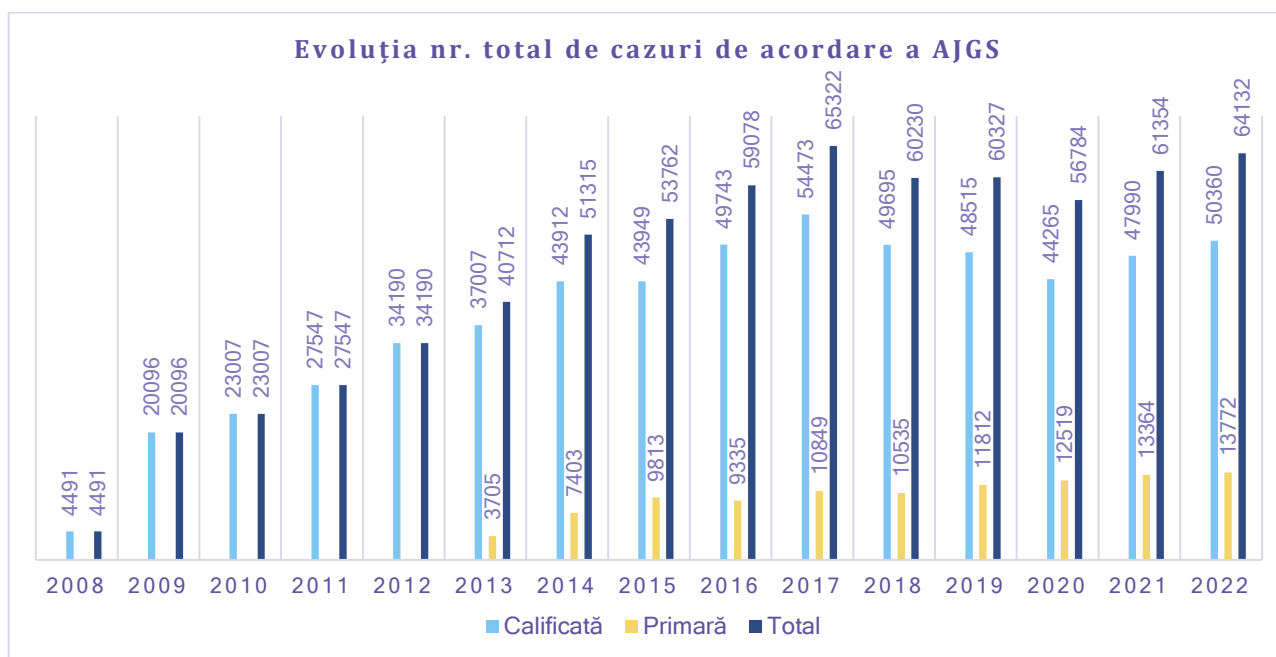
Prezentul Raport de activitate aduce în prim plan activitățile desfășurate de către CNAJGS și Oficiile sale teritoriale în anul **2022** pentru atingerea scopului său consacrat bunei organizări și acordării asistenței juridice garantate de stat, asigurând accesului liber și egal pentru toate persoanele la asistență juridică efectivă.

În prezentul raport sunt prezentate atât activitățile CNAJGS ce țin de administrarea sistemului de AJGS, cât și informații despre activitatea nemijlocită de acordare a AJGS, gestionată de cele 4 Oficii teritoriale ale sale. De asemenea, raportul de activitate conține date statistice cu privire la AJGS livrată pe parcursul anului **2022**. Sunt prezentate, atât date generale, cât și date dezagregate pe anumite tipuri de asistență juridică sau anumite categorii de beneficiari de AJGS.

SUMAR EXECUTIV

Principala misiune a **CNAJGS și Oficiilor sale teritoriale** este buna organizare a procesului de acordarea a asistenței juridice garantată de stat (AJGS). Astfel, pe parcursul anului **2022**, au fost înregistrate **în total 64 132** de cazuri de acordare a AJGS, ceea ce constituie **cu 2 778 cazuri mai mult decât în anul 2021**.

Din numărul **total** de **64 132** cazuri, **50 360** au constituit cazuri de acordare a asistenței juridice **calificate** și **13 772** au constituit cazuri de acordare a asistenței juridice **primare**. Astfel, ponderea asistenței juridice **calificate** este de **79 %** din întregul volum, iar asistenței juridice **primare** îi revine **21 %**.

Analizând evoluția volumului de AJGS oferită în ultimii 5 ani, constatăm o creștere constantă a nr. anual de cazuri. Totodată, apogeul, cu cel mai mare nr. de cazuri de acordare a AJGS a fost înregistrat în anul **2017** cu **65 322** cazuri, iar în anul **2022** a fost înregistrat **al doilea cel mai mare** indicator cu **64 132 de cazuri**.

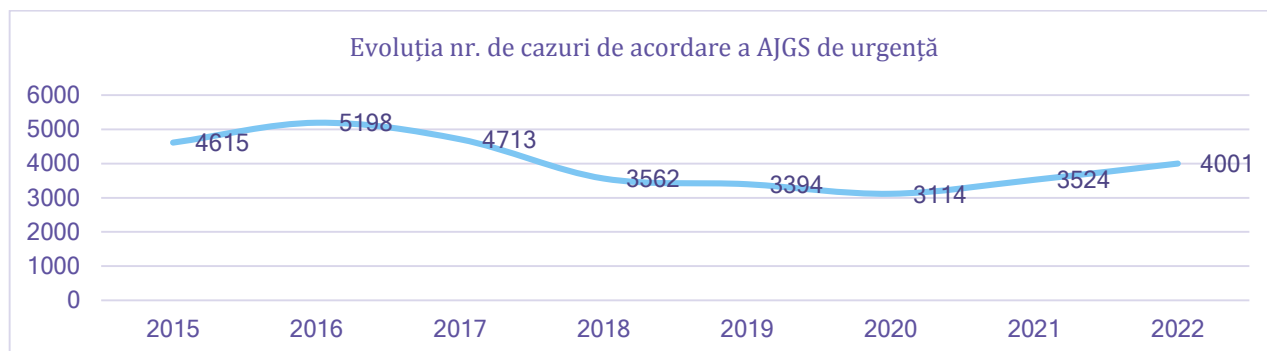
Astfel, o tendință caracteristică sistemului de AJGS, pe care o putem trasa, este cea de **creștere constantă a volumului de asistență** juridică acordată populației. Este de menționat că, de la momentul intrării în vigoare a *Legii nr. 198-XVI din 26.07.2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat*, și anume 1 iulie 2008 și până la finele anului 2022 au fost înregistrate **în total 682 347** cazuri de acordare a AJGS calificate și **103 107** cazuri de asistență juridică primară.

După cum s-a menționat, în anul **2022** au fost înregistrate **50 360** cazuri de acordare a asistenței juridice **calificate**. În comparație cu anul **2021**, numărul de beneficiari este mai mare cu **2 370** de cazuri, adică cu circa **5 %**.

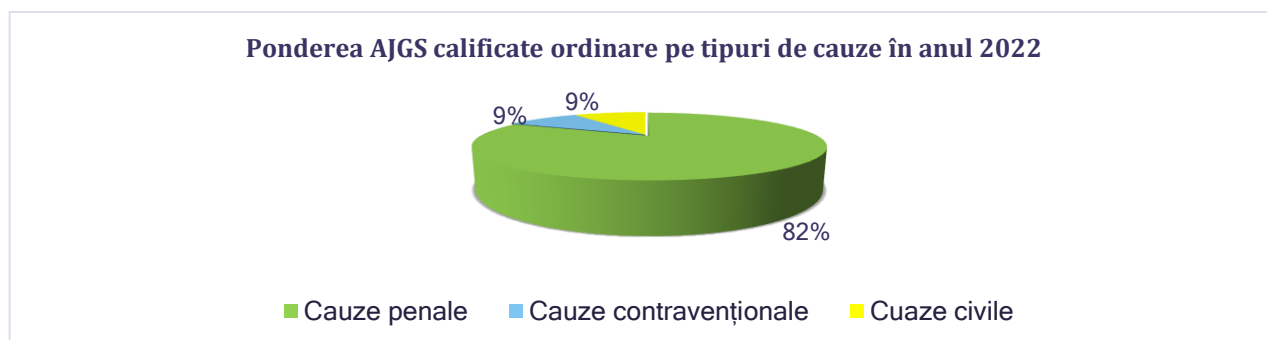
Din numărul total de **50 360** cazuri de acordare a asistenței juridice **calificate**, în **46 359** cazuri a fost acordată asistență juridică calificată **ordinară**, iar în **4 001** cazuri a fost acordată

asistența juridică de **urgentă**¹, ceea ce constituie cu **477** cazuri mai mult decât în anul **2021**, înregistrând o creștere de circa **13,5 %**. Ponderea asistenței juridice de **urgentă** din volumul total de asistență juridică **calificată** garantată de stat a constituit circa **8%**.

Analizând evoluția nr. de cazuri de asistență juridică de **urgentă** în ultimii 5 ani, constatăm o creștere semnificativă a nr. de cazuri de acordare a asistenței juridice de **urgentă** în anul **2022** în comparație cu anii precedenți:

În celelalte cazuri și anume în **46 359**, a fost acordată asistența juridică calificată **ordinară** în cadrul dosarelor penale, contravenționale și civile, predominând tradițional cauzele **penale** cu o cotă de circa **82 %** din numărul total. Astfel, **38 297 de cazuri** (82 %) au constituit cauze **penale**, **3 975** (9 %) cauze **civile** și **4 087** (9 %) cauze **contravenționale**.

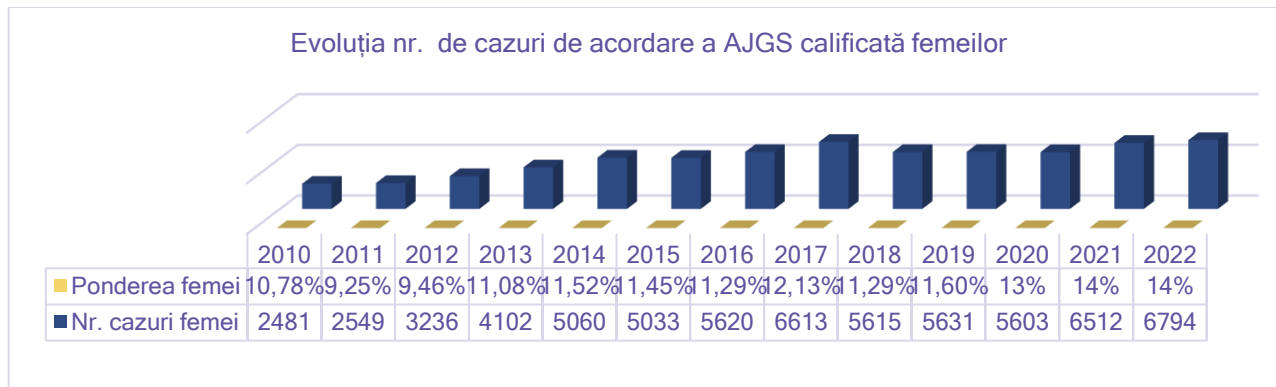
Din perspectiva categoriilor de beneficiari de AJGS, menționăm în mod special următoarele:

Din numărul total de **50 360** cazuri de acordare a asistenței juridice **calificate**:

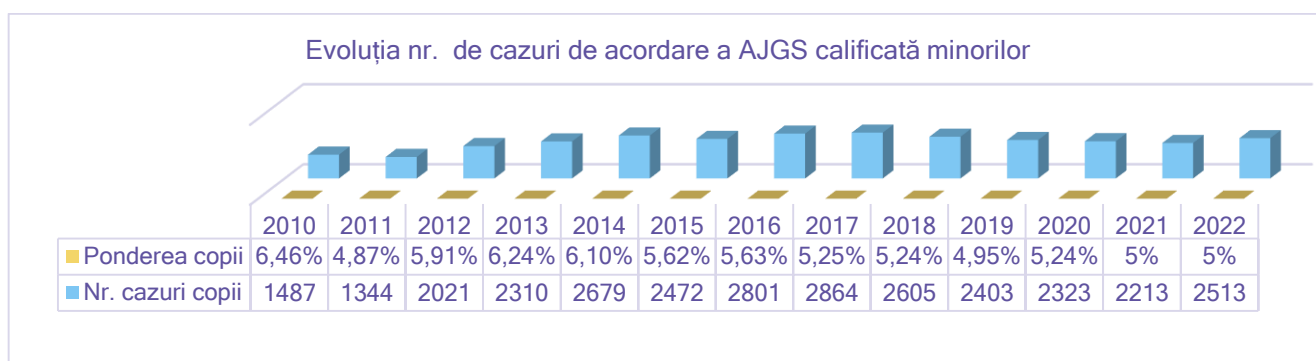
- în **4 001** cazuri a fost acordată asistența juridică de **urgentă** persoanelor reținute (circa **8 %** din volumul total),
- în **6 794** cazuri beneficiarii au fost au fost **femei**, (circa **13,5 %** din volumul total),
- în **2 513** cazuri beneficiarii au fost au fost **minori**, (circa **5%** din volumul total),
- în **1 078** cazuri beneficiarii au fost **persoane cu dizabilități**, (circa **2 %** din volumul total),
- în **1 324** cazuri au avut statut de **victimă/parte vătămată** a infracțiunii, (circa **2,6 %** din volumul total), dintre care **1 085** victime ale **violenței domestice** și **8** victime ale **traficului de ființe umane**.

¹ Asistența juridică de urgență este acordată 24/24, indiferent de nivelul de venit al persoanei, în caz de reținere a acesteia în cadrul unei cauze penale sau contravenționale, inclusiv la examinarea mandatului de arest, precum și presupuselor victime ale violenței domestice și infracțiunilor sexuale la faza depunerii plângerii.

Ponderea beneficiarilor **femei** demonstrează o creștere continuă, ajungând la cota de **14 %** din nr. total de beneficiari de AJGS **calificată**, înregistrând o creștere semnificativă a numărului de cazuri în ultimii **2 ani**. Prin urmare, **2022** este anul cu cel mai mare număr de cazuri de acordare a AJGS calificate beneficiarilor **femei**:

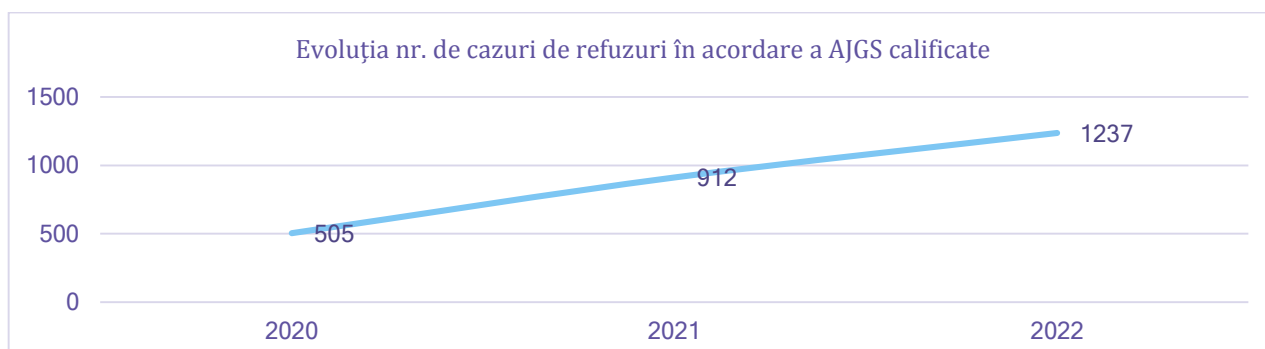

Iar, ponderea de circa **5 %** a beneficiarilor **minori** din nr. total de beneficiari de AJGS **calificată** rămâne a fi constantă în ultimii ani. Totuși, ca și număr, în **2022** au fost înregistrate cu **300** cazuri mai multe decât în **2021**:

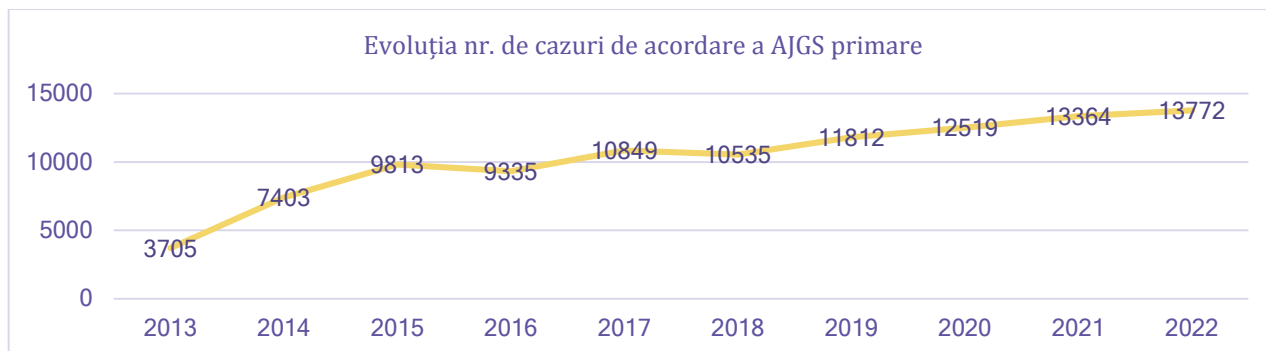

Din perspectiva acordării AJGS calificată în dependență sau indiferent de nivelul de venit al persoanei, continuă să prevaleze majoritar cazurile de acordare a AJGS **indiferent de nivelul de venit**, având ponderea de circa **75%** din volumul total de asistența juridică calificată acordată, acestea constituind cazuri de participare obligatorie a avocatului în procesul penal, contravențional, civil.

Pe de altă parte, este în continuă creștere nr. de **refuzuri în acordarea AJGS**, în anul **2022** fiind înregistrate **1 237 de decizii de refuz în acordarea AJGS**, adică cu **325 de cazuri** mai mult decât în anul **2021**. De menționat că, numărul de refuzuri a înregistrat un trend de creștere în ultimii ani, urmare a faptului că Oficiile teritoriale ale CNAJGS au obținut accesul la platformele guvernamentale de date cu privire la veniturile solicitantului, care sunt verificate și analizate în procesul de prelucrare a cererilor de acordare a AJGS:

Totodată, în anul 2022, **13 772** persoane au beneficiat de asistență juridică **primară** garantată de stat, ceea ce constituie cu **408** cazuri mai mult, decât în anul **2021**, fiind înregistrată o creștere de circa **3 %**, totodată fiind anul cu cel mai mare indicator din **2013** încoace, adică de la instituționalizarea acestui serviciu:

Tendința de creștere a volumului asistenței juridice primare este determinată de creșterea constantă a nr. de prestatori a acestui tip de serviciu de AJGS. Astfel, nr. de para-juriști comunitari a crescut, deși mai lent decât era planificat, de la **13 unități** în anul **2013** la **72 de unități** în anul **2022**.

Rețeaua națională de **para-juriști** constituie în continuare principala sursă de livrare a asistenței juridice **primare** în localitățile rurale și urbane, altele decât cele de reședință ale Oficiilor teritoriale. Prin urmare, în **10 078** cazuri, adică **73 %** din volumul total, asistența juridică **primară** a fost acordată de către **para-juriști** și în **3 694** cazuri (**27%**) de către **avocații publici**.

Din perspectiva **prestatorilor de servicii** de AJGS, asistența juridică **calificată** continuă să fie acordată doar de către avocații licențiați. Asistența juridică **primară** este acordată de către rețeaua de para-juriști comunitari în localitățile în care locuiesc și cele învecinate și de către avocații publici în cadrul celor patru Oficii teritoriale ale CNAJGS din Chișinău, Bălți, Cahul și Comrat.

Astfel, pentru acordarea **asistenței juridice calificate** au fost implicați **526 avocați** care acordă asistență juridică calificată garantată de stat, dintre care:

- **12 avocați publici;**
- **45 avocați specializați în cauzele cu implicarea copiilor;**
- **14 avocați specializați în acordarea asistenței juridice calificate pe cauze de azil;**
- **14 avocați specializați în acordarea asistenței juridice calificate persoanelor cu dezabilități intelectuale și psiho-sociale,**
- **20 avocați specializați în acordarea asistenței juridice calificate victimelor infracțiunilor.**

Din punct de vedere al repartizării volumului de asistență acordate între Oficiile teritoriale, cea mai mare pondere a volumului de asistență juridică acordată, de circa **56 %**, tradițional a fost înregistrată la Oficiul Teritorial Chișinău al CNAJGS. Aceasta este determinat de faptul că, acest Oficiu are cea mai mare jurisdicție teritorială.

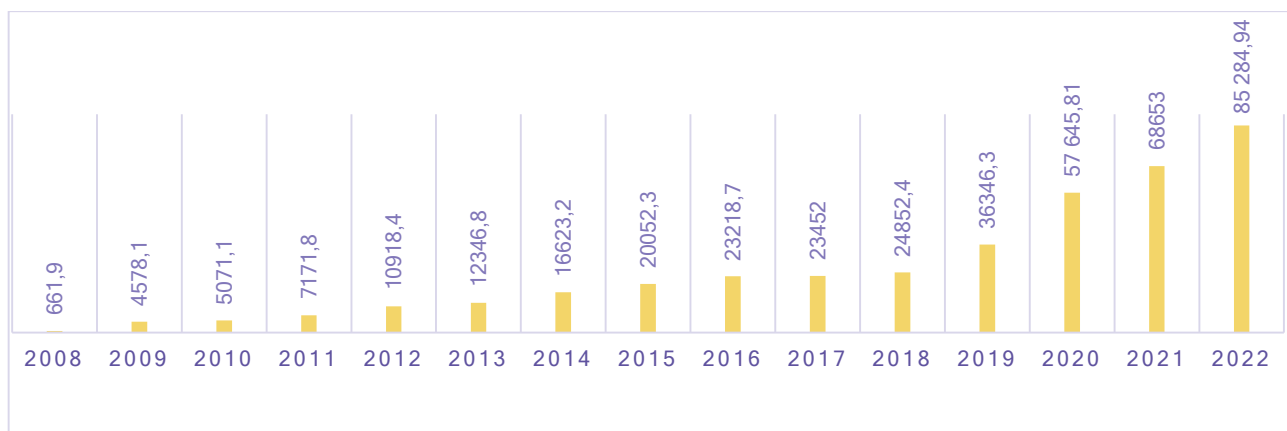
Cu referire la buget, pentru finanțarea sistemului de asistență juridică garantată de stat pentru anul **2022**, pentru CNAJGS și celor 4 Oficii ale sale teritoriale, a fost alocată suma de **76 763,4 mii lei**. Pe parcursul anului, în virtutea tendinței de creștere a volumului de asistență acordată și adaptărilor operate, au mai fost alocate mijloace financiare suplimentare în sumă de **16 321,4 mii lei**.

Astfel, conform raportului privind implementarea strategiei de cheltuieli în anul **2022** a fost executată suma de **92 705,35 mii lei**.

Domeniu	Buget aprobat	Buget percizat	Buget executat	Economii/deficit
Administrarea sistemului	5 949,8	6 126,2	5 928,6	197,6
Remunerarea avocați	68 732	85 387,92	85 284,94	102,98
Remunerarea parajuriștilor	2 081,6	1 570,7	1 491,77	78,93
Total	76 763,4 mii lei	93 084,8	92 705,35 mii lei	379,45 mii lei

Este de remarcat că, din bugetul total, **85 284,94 mii lei**, ceea ce constituie circa **92 %**, au fost executate pentru **remunerarea avocaților** care acordă AGJS calificată, iar suma de **1 481,77 mii lei**, ceea ce constituie circa **1,6 %**, a fost executată pentru **remunerarea para-juriștilor**, astfel încât **93,6 %** din buget au fost planificate pentru **remunerarea prestatorilor de servicii**, **6,4 %** din buget fiind destinate **administrării sistemului**, inclusiv cheltuielile de personal, echipament, consumabile, servicii comunale etc.

Tendența din ultimii 4 ani de majorare a bugetului destinat sistemului de AJGS este una evidentă, în anul **2022** fiind înregistrat cel mari mare buget, în mod special crescând bugetul destinat remunerării avocaților pentru serviciile de AJGS calificată:

Acest fapt se datorează în mare parte **racordării graduale, în perioada 2019-2022, a unității convenționale de la 20 la 50 de lei**, implicit pentru 2022 a ultimei etape de majorare a unității convenționale în baza căreia sunt remunerați avocații care acordă AJGS la cerere și a remunerației fixe lunare a avocaților publici dar **și creșterii nr. de cazuri de acordare AJGS**.

Dacă în **2009** - primul an bugetar complet, bugetul destinat remunerării avocaților constituia **4,58 milioane lei**, atunci în **2022** această linie bugetară a constituit **85,29 milioane lei**. Este de reamintit aici caracterul formal și numărul redus de cazuri de până la instituirea noului sistem de asistență juridică garantată de stat în anul 2008, în anul 2009 fiind acordată asistență **în 20 096 cazuri**, ajungând în anul 2022 la **64 132 cazuri** de asistență juridică efectivă. Această tendință reflectă cel mai bine dinamica pozitivă a sistemului de AJGS în cei aproape **15 ani** ai săi de activitate, deoarece demonstrează că, AJGS a devenit mult mai diversă și mult mai accesibilă pentru populație în Republica Moldova.

Întru asigurarea administrării sistemului de AJGS, pe parcursul anului 2022, CNAJGS s-a întrunit în 5 ședințe ordinare și 1 extraordinară, adoptând 18 hotărâri.

În continuare, prezentul raport de activitate cuprinde informații referitor la:

I. Activitatea în sistemul de acordare a Asistenței Juridice Garantate de Stat în anul 2022.

II. Obiective strategice și planul de acțiuni pentru anul 2023.

I. ACTIVITATEA ÎN SISTEMUL DE ACORDARE A ASISTENȚEI JURIDICE GARANTATE DE STAT ÎN ANUL 2022

1.1 ACTIVITATEA CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU ASISTENȚA JURIDICĂ GARANTATĂ DE STAT.

CNAJGS este principalul organ de administrare a sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat. CNJAGS își exercită atribuțiile în baza Legii nr. 198-XVI din 26 iulie 2007 și a Regulamentului, aprobat prin ordinul Ministrului Justiției nr. 18 din 24.01.2008 (MO nr. 21-24/49 din 01.02.2008).

CNAJGS este un organ colegial cu statut de persoană juridică de drept public, format din 7 membri. Mandatul de membru al CNAJGS este de 4 ani, iar activitatea de membru nu este remunerată.

Din componența CNAJGS fac parte:

- 2 membri desemnați de Ministerul Justiției,
- 2 membri desemnați de Uniunea Avocaților,
- un membru desemnat de Ministerul Finanțelor,
- un membru desemnat de Consiliul Superior al Magistraturii,
- un membru din partea asociațiilor obștești sau a mediului academic.

Componența CNAJGS care a activat pe parcursul anului **2022** a fost următoarea:

- Victor ZAHARIA – președinte al Consiliului Național, membru desemnat din partea asociațiilor obștești și a mediului academic,
- Mihai LUPU - membru desemnat de Uniunea Avocaților,
- Iulian PACIURCA - membru desemnat de Uniunea Avocaților,
- Natalia BORDIANU - membru desemnat de Ministerul Justiției,
- Tatiana TVERDUN - membru desemnat de Ministerul Justiției,
- Victor MICU - membru desemnat de Consiliul Superior al Magistraturii,
- Ludmila DIMITRIȘIN - membru desemnat de Ministerul Finanțelor,

Maria BAHMUTEANU – secretar al CNAJGS,
Lilian DARII – director executiv al CNAJGS.

Conform legii, CNAJGS se convoacă în ședințe ordinare o dată în trimestru. În virtutea spectrului de subiecte discutate, pe parcursul anului **2022**, CNAJGS s-a întrunit în **5 ședințe ordinare și 1 extraordinară**, adoptând **18 hotărâri**, după cum urmează:

1. Hotărârea Nr. 1 din 23 februarie 2022 cu privire la aprobarea Raportului de activitate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru anul 2021.
2. Hotărârea Nr. 2 din 23 februarie 2022 privind aprobarea Planului de acțiuni de implementare a Strategiei de activitate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru anul 2022.
3. Hotărârea Nr. 3 din 23 februarie 2022 cu privire la actualizarea componenței nominale a Comisiei de concurs privind selectarea avocaților pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat în raza de activitate a Oficiului teritorial Chișinău.
4. Hotărârea Nr. 4 din 22 iunie 2022 privind aprobarea acordului de cooperare intersectorială și abordarea integrată a copiilor victime, martori ai infracțiunilor în cadrul Centrelor regionale de asistență integrată a copiilor victime, martori ai infracțiunilor.
5. Hotărârea Nr. 5 din 22 iunie 2022 privind aprobarea instrucțiunii privind mecanismul de cooperare intersectorial în cazurile de violență în familie.
6. Hotărârea Nr. 6 din 22 iunie 2022 cu privire la actualizarea listei avocaților specializați care acordă asistență juridică garantată de stat persoanelor victime ale infracțiunilor.
7. Hotărârea Nr. 7 din 22 iunie 2022 cu privire la actualizarea listei avocaților specializați care acordă asistență juridică garantată de stat în cauzele cu implicarea copiilor.
8. Hotărârea Nr. 8 din 22 iunie 2022 cu privire la actualizarea listei avocaților specializați care acordă asistență juridică garantată de stat persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale.
9. Hotărârea Nr. 9 din 22 iunie 2022 cu privire la actualizarea listei avocaților specializați care acordă asistență juridică garantată de stat solicitanților de azil, refugiaților, beneficiarilor de protecție umanitară, apatrizilor și solicitanților al statutului de apatrid.
10. Hotărârea Nr. 10 din 22 iunie 2022 cu privire la excluderea din Registrul național al persoanelor care acordă asistență juridică garantată de stat a persoanelor care nu mai acordă acest tip de asistență.
11. Hotărârea Nr. 11 din 22 iunie 2022 cu privire la actualizarea Registrului național al persoanelor care acordă asistență juridică garantată de stat.
12. Hotărârea Nr. 12 din 16 septembrie 2022 privind asigurarea interimatului funcției de director executiv al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.
13. Hotărârea Nr. 13 din 16 septembrie 2022 cu privire la aprobarea Deciziei Comisiei de concurs privind selectarea avocaților pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat în raza de activitate a Oficiului Teritorial Chișinău al Consiliului Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat.
14. Hotărârea Nr. 14 din 17 octombrie 2022 cu privire la repartizarea unităților suplimentare de para-juriști în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru anul 2022.
15. Hotărârea Nr.15 din 22 noiembrie 2022 cu privire la stabilirea cuantumului remunerației fixe lunare a avocaților publici.
16. Hotărârea Nr.16 din 22 noiembrie 2022 cu privire la aprobarea standardelor de calitate ale activității avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale în procesul penal, contravențional și civil.
17. Hotărârea Nr.17 din 22 noiembrie 2022 cu privire la obligativitatea avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat de a încărca dosarele în apărare în format electronic la depunerea rapoartelor de activitate.
18. Hotărârea Nr.18 din 22 noiembrie 2022 cu privire la formarea comisiei în vederea monitorizării activității coordonatorului Oficiului Teritorial Bălți al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.

Hotărârile CNAJGS pot fi accesate pe site-ul oficial www.cnajgs.md, la rubrica „Cadrul normativ”, subrubrica „Hotărârile CNAJGS”.

Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat, pe parcursul anului **2022**, a fost ghidat în activitatea sa de actele internaționale în domeniul justiției și drepturilor omului, angajamentele internaționale ale Republicii Moldova reflectate în **documente de politici ce țin de drepturile omului și justiție la nivel național**, precum:

- Planul Național de Acțiuni în Domeniul Drepturilor Omului(PNADO), pentru anii 2018-2022;
- Strategia privind Asigurarea Independenței și Integrității în Sectorul Justiției, pentru anii 2022-2025;
- Strategia Națională de Prevenire și Combatere a Violenței față de femei și Violenței în familie, pentru anii 2018-2023;
- Strategia Națională de Prevenire și Combatere a Traficului de Ființe Umane, pentru anii 2018-2023;
- Programul de activitate al Guvernului „Moldova vremurilor bune”;
- Planurile instituționale de acțiuni ale judiciarului, avocaturii, procuraturii și Ministerului Justiției pentru anul 2022;

precum și de **proprile documente de politici**:

- Strategia de activitate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru anii 2021-2023, aprobată prin hotărârea CNAJGS nr. 2 din 18.02.2021;
- Planul de acțiuni pentru anul 2022 de implementare a Strategiei de activitate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru anii 2021-2023, aprobat prin hotărârea CNAJGS nr. 2 din 23.02.2022

Întru realizarea obiectivelor și acțiunilor prevăzute în Planul de acțiuni pentru anul 2022 de implementare a **Strategiei de activitate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru anii 2021-2023**, CNAJGS a **întreprins multiple măsuri**, cele mai importante fiind:

1. Obiectivul strategic: buna guvernare în cadrul sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat și asigurarea abordării prin prisma drepturilor omului

În vederea atingerii acestui obiectiv a fost planificată realizarea următoarelor acțiuni și totodată obținute următoarele rezultate:

Acțiunea	Rezultate
1.1 Revizuirea cadrului normativ-juridic primar și secundar în domeniul asistenței juridice garantate de stat, în special care vizează condițiile de eligibilitate, precum și promovarea modificărilor.	Urmare a propunerilor făcute, inclusiv de CNAJGS, Legea nr. 198/2007 a fost modificată prin Legea nr. 298 din 27.10.2022, fiind abordate în mod direct și condițiile de eligibilitate. Principalele modificări țin de plasarea persoanelor cu dizabilități severe sau accentuate în categoria persoanelor care beneficiază de AJGS indiferent de nivelul de venit al persoanei, modificare care urmează să intre în vigoare, începând cu 1 ianuarie 2023, fapt care va spori accesarea serviciilor de AJGS de către persoanele cu dizabilități.

	<p>O altă modificare deosebit de importantă ține de substituirea "minimului de existență", stabilit de Biroul Național de Statistică, cu "salariul minim lunar pe țară", stabilit de Guvern, în calitate de plafon în baza căruia se decide eligibilitatea pentru acordarea AJGS calificate. Urmare a modificării, plafonul a fost majorat în expresie bănească cu circa 69 %. Această modificare va intra în vigoare la 1 ianuarie 2024 și va spori considerabil accesarea serviciilor de AJGS de către persoanele cu venituri mici.</p> <p>CNAJGS încurajează în continuare modificarea Codului de procedură penală și înlăturarea ambiguităților de reglementare în ceea ce privește mecanismul de solicitare a asistenței juridice garantate de stat, în special în ceea ce privește revizuirea cazurilor de participare obligatorie a apărătorului în procesul penal; temeiurile și procedura de substituire a apărătorului; reglementarea expresă a dreptului condamnaților la AJGS ș.a.</p>
<p>1.2 Revizuirea schemei de încadrare și de remunerare a personalului Aparatului administrativ și al Oficiilor teritoriale ale CNAJGS conform necesităților.</p>	<p>Poate fi considerată o acțiune parțial realizată și anume în partea ce vizează majorarea demult solicitată a salarizării personalului Oficiilor teritoriale și al Aparatului administrativ al CNAJGS, lucru întâmplat grație modificării aduse Legii nr. 270/2018 prin Legea nr. 272 din 30.09.2022. Deși prin această adaptare întârziată activitatea în cadrul sistemului devine mai atractivă, rămâne a fi prioritară revizuirea schemei de încadrare a personalului Oficiilor teritoriale, a căru volum de lucru s-a dublat în ultimii 10 ani (iar din 2024, în special, se așteaptă o creștere considerabilă a volumului de asistență acordată), deși numărul de personal rămâne același.</p>
<p>1.3 Asigurarea unei planificări bugetare eficiente a costurilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat.</p>	<p>Pentru anul 2022 a fost alocată suma de 76 763,4 mii lei. Pe parcursul anului, au mai fost alocate mijloace financiare suplimentare în sumă de 16 321,4 mii lei, fapt care a permis să încheiem anul fără careva datorii față de prestatorii de servicii. Acest fapt a fost posibil datorită estimării preventive a difictului bugetar de către CNAJGS și a reacției prompte a Ministerului Jutiției și a Ministerului Finanțelor în ceea ce privește alocarea mijloacelor financiare suplimentare.</p> <p>CNAJGS mizează pe consecvență în ceea ce privește adaptările necesare dictate de plasarea persoanelor cu dizabilități severe sau accentuate în categoria persoanelor care beneficiază de AJGS indiferent de</p>

	<p>nivelul de venit al persoanei, începând cu 01.01.2023 și substituirea "minimului de existență" cu "salariul minim lunar pe țară", în calitate de plafon în baza căruia se decide eligibilitatea pentru acordarea AJGS calificate, începând cu 01.01.2024.</p>
<p>1.4 Dezvoltarea capacităților profesionale ale personalului Aparatului administrativ și Oficiilor teritoriale ale CNAJGS în vederea gestiunii eficiente a activităților din sistemul de AJGS.</p>	<p>În anul 2022, din lipsa de resurse dedicate, nu au fost organizate instruirii pentru personalul Aparatului administrativ și Oficiilor teritoriale ale CNAJGS, dezvoltarea capacităților profesionale fiind asigurată compensatoriu prin comunicarea intensă pe interior și schimbul de experiență între Oficiile Teritoriale. Rămâne o prioritate instruirea personalului în managementul serviciilor de asistență juridică și actualizarea privind abordarea din perspectiva drepturilor omului.</p>
<p>1.5 Dezvoltarea continuă a sistemului de evidență automatizată a datelor statistice (SIA CNAJGS) și a paginii web.</p>	<p>SIA CNAJGS, elaborat și menținut cu suportul partenerilor de dezvoltare, este deplin funcțional, unul din cele mai actualizate și performante sisteme informaționale din sectorul justiției, acoperind efectiv majoritatea funcțiilor și necesităților entității. Pe parcursul anului, au fost înlăturate deficiențele tehnice apărute în procesul de utilizare. Totodată, au fost elaborate noi inițiative de dezvoltare a sistemului (diversificarea prin digitalizare a metodelor de acordare a asistenței juridice și încadrarea opțiunii de video-conferință, suplinirea monitorizării manageriale a activității entităților subordonate cu opțiuni la distanță etc.), urmând a fi identificate și sursele de finanțare pentru implemențarea lor.</p>
<p>1.6 Dezvoltarea mecanismului de recuperare a cheltuielilor pentru asistența juridică garantată de stat.</p>	<p>La acest capitol a contribuit decisiv Ministerul Justiției, care, urmare a sesizărilor făcute de CNAJGS, a elaborat și promovat o inițiativă legislativă care are drept scop optimizarea mecanismului de recuperare a cheltuielilor pentru AJGS. Principala noutate ține de substituirea executorilor judecătorești la faza executării silite a deciziilor cu privire la restituirea cheltuielilor cu Serviciul Fiscal de Stat.</p>
<p>1.7 Informare a publicului cu privire la asistența juridică garantată de stat.</p>	<p>O multitudine de materiale informative au fost elaborate și distribuite. Totodată, rămâne o prioritate actualizarea paginii web a CNAJGS (mai prietenoasă utilizatorului de servicii, la moment fiind resursă informațională în special pentru solicitanți și prestatori) și actualizarea/mentinerea platformei de ajutor juridic www.parajurist.md</p>

<p>1.8 Asigurarea transparenței de funcționare a sistemului de asistență juridică garantată de stat prin comunicarea informațiilor relevante despre activitatea CNAJGS.</p>	<p>Toate rapoartele anuale, sinteze statistice și fișe informative în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat, cu date dezagregate, sunt accesibile pe pagina web a CNAJGS, expediate autorităților relevante și informație curentă este plasată proactiv pentru persoanele interesate. Datele statistice despre activitatea sistemului pot fi accesate de către orice persoană interesată în regim real.</p> <p>CNAJGS este în căutarea partenerilor pentru organizarea regulată a conferinței anuale privind facilitarea accesului la justiție prin acordarea asistenței juridice garantate de stat.</p>
<p>1.9 Asigurarea unei colaborări eficiente cu organele de drept în vederea respectării drepturilor și intereselor legitime ale beneficiarilor de AJGS.</p>	<p>Pentru asigurarea funcționalității sistemului de AJGS, în vederea acordării asistenței juridice efective, îmbunătățirea calității serviciilor de asistență juridică acordate și instituirea noilor mecanisme de acordare a AJGS, CNAJGS a colaborat cu autoritățile din cadrul sistemului de justiție:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uniunea Avocaților, • Institutul Național al Justiției, • Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele de judecată, • Procuratura Generală, • Inspectoratul General al Poliției, • Avocatul poporului, <p>și cele ale administrației publice central:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ministerul Justiției, • Ministerul Finanțelor, • Ministerul Afacerilor Interne, • Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, • Agenția pentru Guvernare Electronică. <p>Diferențele de abordare sunt înlăturate prin organizarea întrunirilor periodice cu reprezentanții instituțiilor/organelor de drept și discutarea problemelor în cadrul meselor rotunde.</p>
<p>1.10 Consolidarea parteneriatelor cu organizațiile interesate în promovarea accesului la justiție și accesului la informație cu caracter juridic pentru diferite segmente ale populației Republicii Moldova, inclusiv cu parteneri de dezvoltare și organizații din alte state în vederea preluării de bune practici în sistemul de AJGS.</p>	<p>Interesul actualilor și potențialilor parteneri ai CNAJGS pentru consolidarea capacității sistemului de asistență juridică garantată de stat este tot mai evident. Unele relații de colaborare au fost oficializate prin acorduri de colaborare, altele prin proiecte și activități comune. În particular, datorită colaborării și suportului oferit de partenerii de dezvoltare a fost posibilă atingerea obiectivelor de</p>

	<p>dezvoltare a sistemului de AJGS și implementarea acțiunilor strategice.</p> <p>Tot mai multe organizații neguvernamentale sunt cointeresate în stabilirea și menținerea de parteneriate cu CNAJGS și realizarea de activități comune.</p> <p>De asemenea, sistemul de AJGS prezintă interes și pentru alte state, mai ales cele care sunt în proces de reformare a sistemului lor de AJGS, modelul din Republica Moldova fiind considerat unul de succes. De exemplu, în luna noiembrie 2022, CNAJGS a găzduit o vizită de studiu a unei delegații din Republica Kirghizia, în anul 2023 fiind estimate cel puțin 2 vizite similare (inclusiv din state care aspiră la integrare europeană).</p>
<p>1.11 Formarea unor parteneriate durabile cu asociațiile obștești, instituțiile de învățământ și mediul academic în vederea monitorizării și cercetării domeniului AJGS, promovării accesului la informație cu caracter juridic, precum și cooptării voluntarilor în sistem.</p>	<p>Acorduri de colaborare prelungite, după caz noi încheiate.</p> <p>CNAJGS este deschis pentru a contribui la consolidarea standardelor de educație juridică, inclusiv prin reinstituirea algoritmului de implicare a studenților facultăților de drept în distribuirea informației cu caracter juridic, implicare în acordarea asistenței juridice preliminare și abilitarea juridică a populației.</p>

2. Obiectivul strategic: diversificarea spectrului de servicii și tehnologizarea serviciilor de asistență juridică garantată de stat

În vederea atingerii acestui obiectiv a fost planificată realizarea următoarelor acțiuni și totodată obținute următoarele rezultate:

Acțiunea	Rezultate
<p>1.1 Elaborarea și instituționalizarea mecanismului de acordare a asistenței juridice parțial gratuite.</p>	<p>În cadrul proiectului "Sporirea Transparenței, Responsabilității și Accesului la Sistemul Judiciar" (ETAAJS) finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Agenția Centrală pentru Managementul Proiectelor și Expertise France, a fost elaborat Raportul cu Recomandări privind stabilirea mecanismului pentru asistența juridică calificată parțial gratuită. În cadrul acestuia, este analizată situația actuală a asistenței juridice calificate parțial gratuite în Moldova, sunt prezentate cele mai bune practici ale altor țări europene și sunt oferite recomandări pentru instituirea asistenței juridice calificate parțial gratuite în Republica Moldova.</p>

	De comun acord cu partenerii de dialog, inclusiv Ministerul Justiției, urmează a fi identificată opțiunea ce mai potrivită.
1.2 Elaborarea și instituționalizarea mecanismului de acordare a AJGS de către avocații stagieri.	<p>Principalul impediment în instituționalizarea mecanismului de acordare a AJGS de către avocații stagieri este faptul că Legea 198/2007 nu conține careva prevederi în acest sens.</p> <p>Prin urmare, CNAJGS nu poate purcede la elaborarea cadrului normativ secundar în lipsa cadrului normativ primar, care la moment prevde că asistența juridică calificată poate fi acordată doar de către avocații licențiați.</p> <p>În limitele cadrului normativ-juridic actual, CNAJGS manifestă preocuparea pentru determinarea oportunității și dezvoltarea unor scheme de încadrare a avocaților stagieri în acordarea asistenței juridice primare.</p>
1.3 Extinderea continuă și dezvoltarea rețelei de para-juriști în localitățile rurale și urbane din întreaga țară, ținând cont de necesitățile de abilitare juridică.	<p>Numărul de para-juriști în anul 2022 a constituit 72 de unități, cu o perspectivă de creștere a acestui număr în anul 2023 cu încă cel puțin 10 unități (cerință neimplementată din PNADO 2018-2022).</p> <p>Totodată, în anul 2022, CNAJGS a continuat parteneriatul cu Asociația Obștească Uniunea pentru Echitate și Sănătate în cadrul căruia fost dezvoltată și consolidată o rețea de parajuriști specializați din mediul reprezentanților comunităților vulnerabile specifice (persoane care trăiesc cu HIV/SIDA, utilizatorii de droguri, lucrătorii sexului comercial, etc.), în vederea sporirii accesului la AJGS.</p>
1.4 Majorarea cuantumului de remunerare a avocaților publici (a doua etapă) și para-juriștilor, pentru serviciile de acordare a asistenței juridice garantate de stat în vederea sporirii accesibilității și calității serviciilor.	<p>Prin Hotărârea CNAJGS nr. 15 din 22 noiembrie 2022 a fost racordat deplin cuantumul remunerației fixe lunare a avocaților publici, constituind 16 963 lei (brut). Noul cuantum este aplicat începând cu 1 ianuarie 2023.</p> <p>Prin Hotărârea CNAJGS nr. 2 din 17 ianuarie 2023 a fost stabilit cuantumului remunerației fixe lunare a parajuriștilor în mărime 4100 lei (brut). Noul cuantum este aplicat începând cu 1 februarie 2023.</p> <p>Astfel, prin aceste măsuri, a avut loc definitivarea procesului de racordare a remunerației fixe lunare a avocaților publici și parajuriștilor și asigurarea echilibrului privind remunerarea a varii prestatori de asistență juridică garantată de stat.</p>
1.5 Dezvoltarea platformelor on-line de acordare a asistenței juridice primare care permite	Platforma "parajurist.md" a fost creată pentru a răspunde necesității de educație juridică în rândul populației Republicii Moldova, dar și

<p>beneficiarilor să-și rezolve problemele de ordin juridic la distanță</p>	<p>pentru procesul de auto-instruire a parajuriștilor. Site-ul se adresează publicului larg, fără restricții și gratuit.</p> <p>Portalul vine în ajutorul cetățenilor Republicii Moldova cu o bibliotecă media, în care aceștia pot obține informații privind cele mai frecvente întrebări și răspunsuri juridice din varii domenii de interes, precum și noutățile juridice lunare. Toată echipa de para-juriști este conectată la platformă pentru a oferi primul ajutor juridic.</p> <p>În anul 2022 platforma a fost în gestiunea Asociației Naționale a Parajuriștilor.</p>
<p>1.6 Facilitarea accesului populației la serviciile de asistență juridică calificată prin acordarea de către avocați a serviciilor juridice la distanță (telefonice sau în regim de video conferință) .</p>	<p>La acest capitol, în anul 2022, au fost inițiate discuții cu privire la conceptul unei asemenea platforme, precum și identificarea partenerilor de dezvoltare interesați de acest domeniu.</p>
<p>1.7 Tehnologizarea și digitalizarea procesului de acordare a asistenței juridice primare și abilitare juridică a populației (ex. elaborare (sub) pagină web specializată; ghiduri interactive; grupuri de suport în rețelele de socializare).</p>	

3. Obiectivul strategic: asigurarea calității asistenței juridice garantate de stat

În vederea atingerii acestui obiectiv a fost planificată realizarea următoarelor acțiuni și totodată obținute următoarele rezultate:

Acțiunea	Rezultate
<p>1.1 Elaborare continuă a standardelor de calitate, care ar putea servi drept repere în procesul de monitorizare internă și externă a calității serviciilor de asistență juridică garantată de stat acordate de către avocați. Elaborarea ghidurilor practice și metodologice pentru avocați și para-juriști.</p>	<p>Prin hotărârea CNAJGS nr. 16 din 22 noiembrie 2022 au fost aprobate standardele de calitate ale activității avocaților care acordă AJGS persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale în procesul penal, contravențional și civil.</p> <p>În cadrul parteneriatului dintre CNAJGS și ABA ROLI a fost inițiat procesul de elaborare a standardelor de calitate ale activității avocaților care acordă asistență juridică calificată pe cauze cu implicarea victimelor, proiectul fiind la etapa de avizare.</p> <p>În cadrul proiectului implementat de Consiliul Europei "Consolidarea sistemului de justiție penală bazat pe respectarea drepturilor omului în Republica Moldova" a fost inițiat procesul de elaborare a standardelor de calitate ale</p>

	<p>activității avocaților care acordă asistență juridică pe cauze de azil.</p> <p>În parteneriat cu ONG Centrul de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dezabilități a fost elaborat Ghidul pentru parajuriști în domeniul drepturilor persoanelor cu dizabilități.</p> <p>Aceste standarde profesionale înglobează standardele internaționale, regionale și naționale și cele mai bune practici în domeniu. CNAJGS este determinat să contribuie la capacitatea prestatorilor de servicii în baza standardelor existente și recent aprobate, fiind utilizate și la monitorizarea performanței și calității serviciilor acordate.</p>
<p>1.2 Contribuirea la instruirea inițială și continuă a avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat și consolidarea parteneriatelor cu instituțiile dotate cu competențe de instruire inițială și continuă (Uniunea avocaților; Centrul de Instruire al Uniunii Avocaților, Institutul Național al Justiției ș.a.).</p>	<p>În anul 2022, în colaborare cu partenerii de dezvoltare, au fost organizate un șir de instruiți pentru avocații care acordă AJGS.</p> <p>Astfel, în colaborare cu Institutul Național al Justiției, au fost desfășurate 2 sesiuni a câte 5 zile de instruire, pe următoarele tematici:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Particularitățile examinării litigiilor ce țin de stabilirea programului/graficului de întrevederi cu copilul în procedura generală contencioasă și în procedura contenciosului administrativ; • Aspecte practice în examinarea litigiilor de familie, inclusiv cu implicarea copiilor; • Particularitățile examinării cauzelor cu privire la aplicarea măsurilor de protecție pentru victimele violenței în familie/violența față de copii; • Particularitățile acordării asistenței juridice garantate de stat persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale la examinarea cauzelor penale și civile; • Procedura examinării plângerilor împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor organului de urmărire penală, organului care exercită activitate specială de investigații și procurorului. <p>În colaborare cu Millennium DPI Partners, în cadrul proiectului “Accesul la Justiție în Moldova”, finanțat de Departamentul pentru Democrație, Drepturile Omului și Muncă al SUA, au fost organizate următoarele instruiți:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concepte noi introduse de codul administrativ;

	<ul style="list-style-type: none"> • Judecata în prima instanță; • Apelul și recursul în contenciosul administrativ; • Utilizarea videoconferinței în procesele judiciare din Republica Moldova: condiții legislative și aspecte practice de realizare; • Programul integrat de gestionare a dosarelor: reper informativ pentru avocați; • Modernizarea Codului Civil: aspecte generale; • Succesiunea în lumina noului Cod Civil modernizat; • Creditarea consumatorilor. <p>În colaborare cu ONG Institutul de Reforme Penale, au fost organizate seminare pe următoarele subiecte:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formularea cererii la CEDO; • Particularitățile procesului penal cu implicarea minorilor; • Intervenția executorului judecătoresc în litigiile familiale. Procedura retragerii titlului de executare; • Măsurile de ocrotire judiciară ; • Încălcarea regulilor de circulație (aspecte contravenționale): constatare, proceduri de contestare a procesului verbal de contravenție, consecințe; • Recuperarea daunelor în urma accidentelor rutiere. <p>În colaborare cu Oficiul Consiliului Europei la Chișinău, au fost organizate cursuri de instruire dedicate acordării asistenței juridice refugiaților și solicitanților de azil.</p>
<p>1.3 Perfecționarea mecanismului de monitorizare internă și externă a calității asistenței juridice garantate de stat acordate de către avocați.</p>	<p>Regulamentul cu privire la monitorizarea calității asistenței juridice acordate de către avocați, aprobat prin Hotărârea CNAJGS nr. 9 din 27.04.2021 a fost în final înregistrat la Ministerul Justiției și publicat în Monitorul Oficial la data 20.05.2022.</p> <p>Pe parcursul anului 2022, de către Oficiile teritoriale ale CNAJGS, în ordinea procedurii de monitorizare internă, au fost monitorizați 118 de avocați care acordă asistență juridică garantată de stat. Dintre aceștia, 65 avocați au fost evaluați cu calificativul „foarte bine”, 51 avocați au fost evaluați cu calificativul „bine” și 2 avocați cu calificativul „insuficient”.</p> <p>Au fost înregistrate și plângeri din partea beneficiarilor. Urmare a procesului de monitorizare internă și examinare a</p>

	<p>plângerilor, au fost adresate 5 sesizări Comisiei pentru Etică și Disciplină din cadrul Uniunii Avocaților în legătură cu presupusele încălcări ale avocaților care acordă AJGS. Dar, în aceste cazuri, Comisia nu a constatat careva încălcări.</p> <p>CNAJGS evidențiază drept prioritară declanșarea plenipotențială a mecanismului de monitorizare externă independentă pentru sporirea eficienței, încrederii și responsabilității pentru calitatea serviciilor de AJGS acordate de către avocați și alți prestatori de servicii.</p>
<p>1.4 Examinarea oportunității extinderii listelor specializate de avocați în anumite categorii de cauze, inclusiv actualizarea permanentă a celor existente.</p>	<p>În anul 2022 au activat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 45 avocați specializați în cauzele cu implicarea copiilor; • 14 avocați specializați în acordarea asistenței juridice calificate pe cauze de azil; • 14 avocați specializați în acordarea asistenței juridice calificate persoanelor cu dizabilități intelectuale și psiho-sociale, • 20 avocați specializați în acordarea asistenței juridice calificate victimelor infracțiunilor. <p>Listele avocaților specializați au fost actualizate periodic (de 2 ori pe an). La acest capitol se constată o dinamică pozitivă, numărul avocaților specializați fiind în creștere.</p>
<p>1.5 Dezvoltarea mecanismului de instruire inițială și continuă, inclusiv la distanță, a para-juriștilor.</p>	<p>În anul 2021, în parteneriat cu Asociația Națională a Parajuriștilor, a fost elaborată și lansată platforma on line de instruire inițială și continuă a para-juriștilor. Această platformă a devenit funcțională din luna decembrie 2021 și permite persoanelor interesate să urmeze cursul de instruire inițială și continuă, care se finalizează cu eliberarea unui certificat.</p> <p>În anul 2022 a fost lansat un nou parteneriat cu ONG Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, care în cadrul proiectului „Accesul la Justiție a Persoanelor cu Dizabilități”, finanțat de Millennium DPI Partners, și-a propus elaborarea unui modul de instruire privind drepturile persoanelor cu dizabilități pentru platforma online: www.elearning.gov.md.</p>
<p>1.6 Instruirea inițială, continuă și asistență metodică oferita para-juriștilor și consolidarea parteneriatelor cu instituțiile dotate cu competențe de instruire.</p>	<p>În 2022 para-juriștii au beneficiat cursuri de instruire on-line, organizate în parteneriat cu ONG Institutul de Reforme Penale pe următoarele tematici:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intervenția executorului judecătoresc în litigiile familiale. Procedura retragerii titlului de executare; • Măsurile de ocrotire judiciară;

	<ul style="list-style-type: none"> • Încălcarea regulilor de circulație (aspecte contravenționale) constatare, proceduri de contestare a procesului verbal de contravenție, consecințe; • Recuperarea daunelor în urma accidentelor rutiere. <p>În colaborare cu Asociația Obștească “Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități” a fost organizat un curs de instruiți cu tematica: drepturile persoanelor cu dizabilități.</p>
1.7 Revizuirea mecanismului de selectare, contractare și responsabilizare a para-juriștilor.	<p>Urmare a modificării Legii nr. 198/2007 prin Legea nr. 298 din 27.10.2022, condiția precum că, candidatul pentru poziția de parajurist trebuie să aibă studii juridice incomplete sau studii superioare complete, nu mai este una absolut obligatorie.</p> <p>Modificarea operată va spori accesul persoanelor interesate, în special a exponenților grupurilor vulnerabile și marginalizate, la aplicarea pentru poziția de parajurist în localitățile din care provin.</p>

1.2 ACTIVITATEA OFICIILOR TERITORIALE ALE CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU ASISTENȚA JURIDICĂ GARANTATĂ DE STAT ȘI A PERSOANELOR AUTORIZATE

1.2.1 Date generale privind volumul AJGS acordate pe parcursul anului 2022.

Oficiile teritoriale ale CNAJGS își exercită atribuțiile în baza *Legii nr.198-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la AJGS și a Regulamentului funcționării Oficiilor Teritoriale ale CNAJGS*, aprobat prin Hotărârea CNAJGS nr. 15 din 30 iulie 2008 (Monitorul Oficial nr. 160-161 art. nr. 463 din 22 august 2008).

Oficiile teritoriale ale CNAJGS sunt persoane juridice de drept public. Fiecare Oficiu teritorial este condus de un coordonator, având angajați câte un contabil-șef și mai mulți specialiști/consultanți. Jurisdicția teritorială a Oficiilor teritoriale coincide cu jurisdicția Curților de Apel. Cele patru Oficii teritoriale își au sediul în Chișinău, Bălți, Cahul și Comrat.

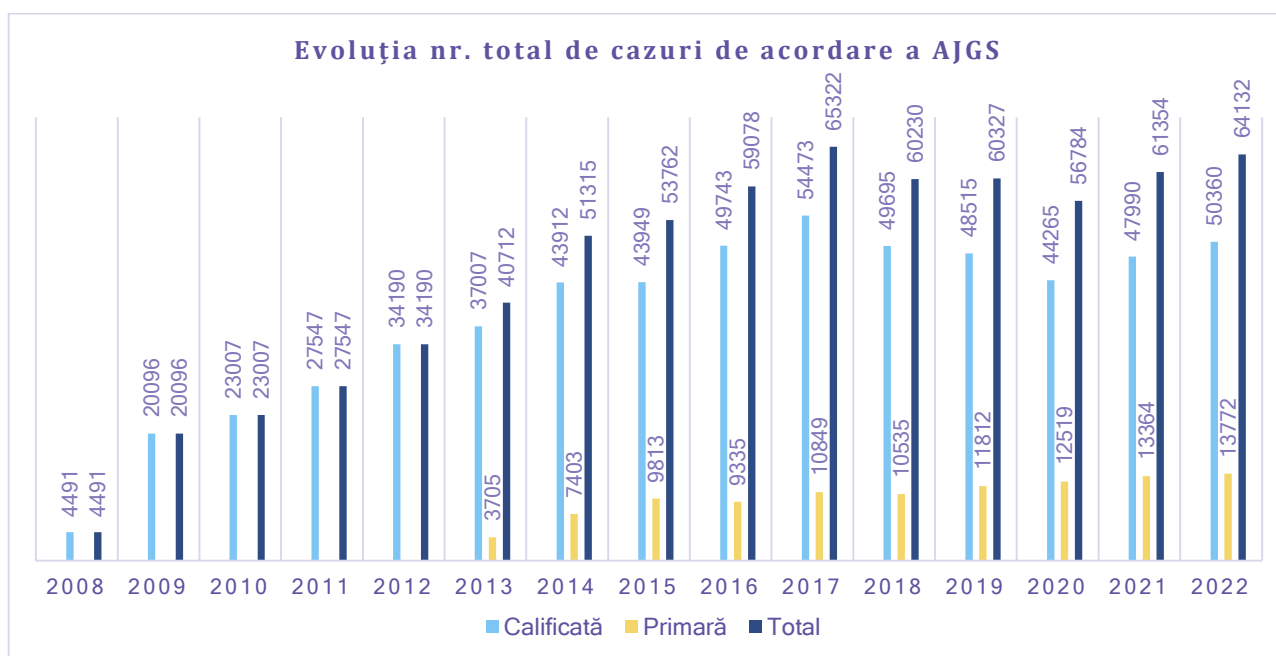
Oficiile teritoriale asigură acordarea de asistență juridică garantată de stat în raza de activitate a Curții de apel, prin exercitarea următoarelor funcții:

- organizarea acordării de asistență juridică garantată de stat;
- încheierea de contracte cu avocații din listele celor care acordă asistență juridică garantată de stat;
- examinarea cererilor și documentelor prezentate de solicitanții de asistență juridică garantată de stat, decidera asupra acordării unei astfel de asistențe;
- numirea avocaților care să acorde asistență juridică calificată, inclusiv asistență juridică de urgență;
- încheierea de contracte de colaborare cu para-juriștii și cu asociațiile obștești care acordă asistență juridică garantată de stat;

- colectarea de date statistice referitor la necesitățile de asistență juridică garantată de stat și la nivelul lor de acoperire în teritoriu;
- solicitarea intentării procedurii de executare silită a deciziei privind recuperarea cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat reprezentarea intereselor statului în procesele ce țin de contestarea deciziei privind recuperarea cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat; etc.

Urmare a activității de organizare a acordării AJGS desfășurate de Oficiile teritoriale ale CNAJGS, pe parcursul anului **2022**, au fost înregistrate **în total 64 132** de cazuri de acordare a asistenței juridice garantată de stat, ceea ce constituie cu **2 778** cazuri mai mult decât în anul **2021**.

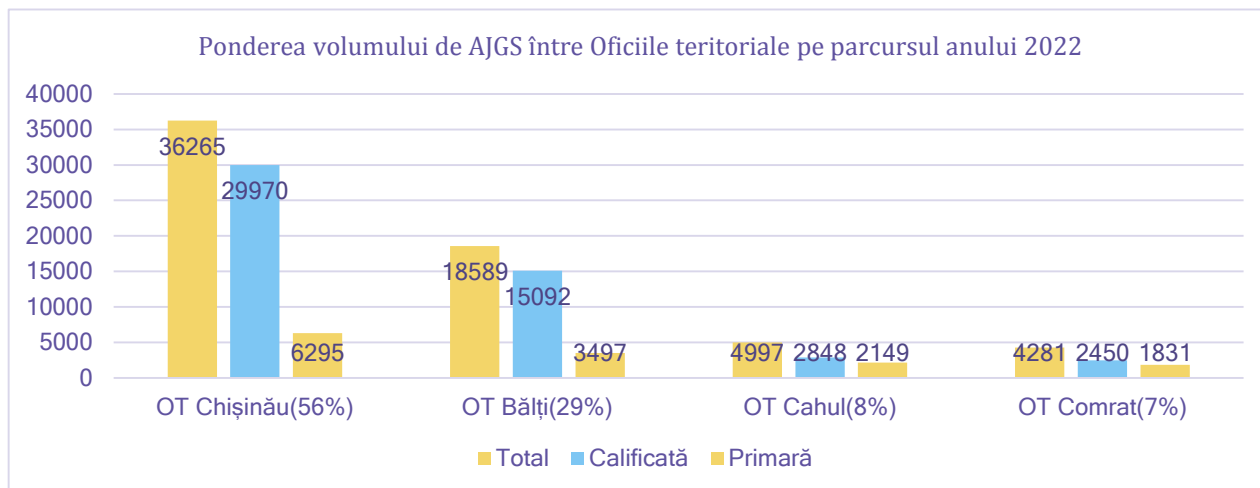
Analizând evoluția volumului de AJGS livrată în ultimii ani, constatăm o creștere constantă a nr. de cazuri anual. Totodată, apogeul, cu cel mai mare nr. de cazuri de acordare a AJGS a fost înregistrat în anul **2017** cu **65 322** cazuri, iar în anul **2022** a fost înregistrat al doilea cel mai mare indicator cu **64 132** de cazuri:

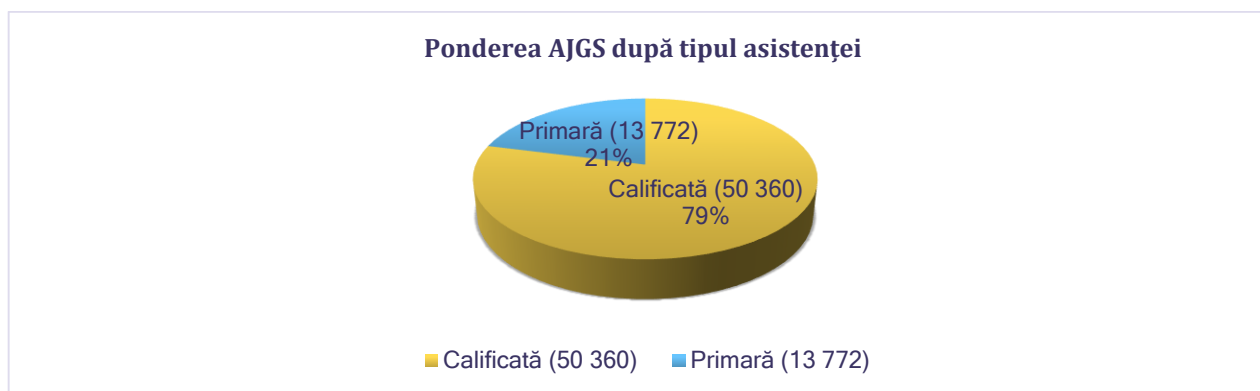
Astfel, o tendință caracteristică sistemului de AJGS, pe care o putem trasa, este cea de **creștere constantă a volumului de asistență** juridică livrată populației.

Este de menționat că, de la momentul intrării în vigoare a *Legii nr. 198-XVI din 26.07.2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat*, și anume 1 iulie 2008 și până la finele anului 2022 au fost înregistrate **în total 682 347** cazuri de acordare a AJGS calificate și **103 107** cazuri de asistență juridică primară.

Din punct de vedere al timpului, asistența juridică garantată de stat a fost înregistrată constant în cele 4 trimestre ale anului 2022, cel mai mare nr. de cazuri fiind înregistrat în trimestrul III, iar din punct de vedere al repartizării volumului de asistență acordate între Oficiile teritoriale, cel mai mare nr. de cazuri fiind înregistrat la Oficiul teritorial Chișinău:

Din numărul **total** de **64 132** cazuri, **50 360** au constituit cazuri de acordare a asistenței juridice **calificate** și **13 772** au constituit cazuri de acordare a asistenței juridice **primare**:

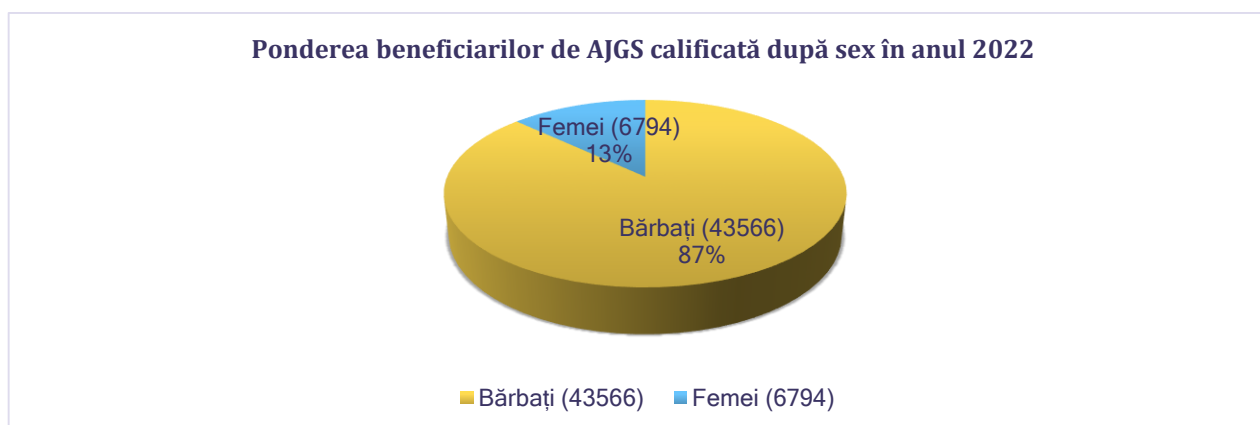

Astfel, ponderea asistenței juridice **calificate** este de **79 %** din întregul volum, iar asistenței juridice **primare** îi revine **21%**.

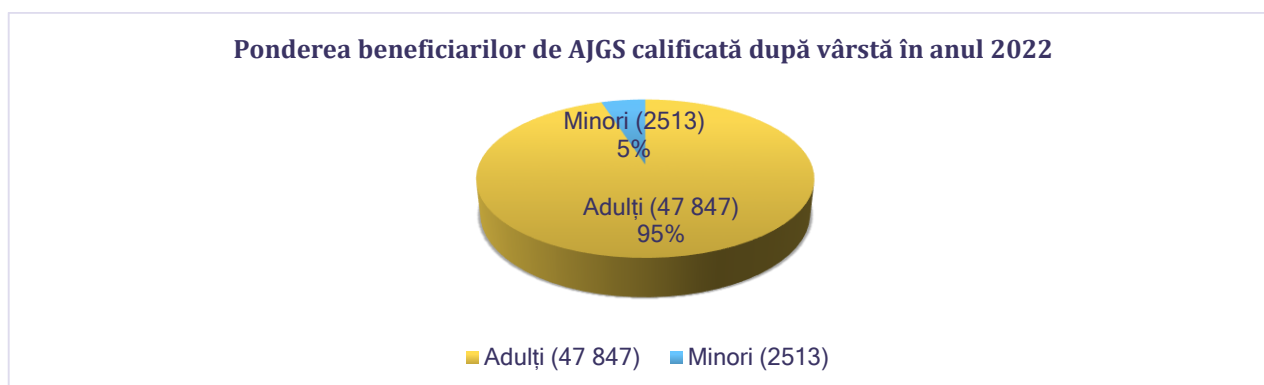
1.2.2 Date cu privire la AJGS calificată acordată pe parcursul anului 2022.

După cum s-a menționat, în anul **2022** au fost înregistrate **50 360** cazuri de acordare a asistenței juridice **calificate**. În comparație cu anul **2021**, numărul de beneficiari este mai mare cu **2 370** de cazuri, adică cu circa **5 %**.

Din nr. total de **50 360** de cazuri, în **43 566** de cazuri beneficiarii de asistență juridică **calificată** au fost **bărbați**, iar în **6 794** cazuri beneficiarii au fost **femei**:

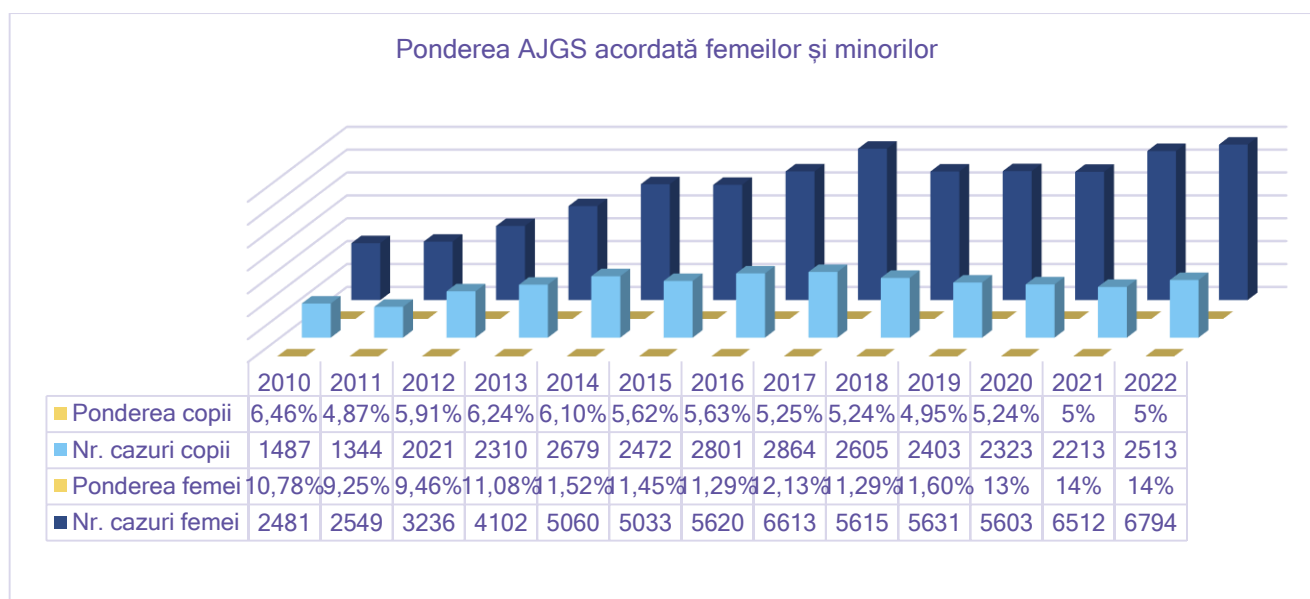

În același timp, din nr. total de **50 360** de cazuri, în **47 847** de cazuri beneficiarii de asistență juridică calificată au fost **adulți**, iar în **2 513** cazuri beneficiarii au fost **minori**:

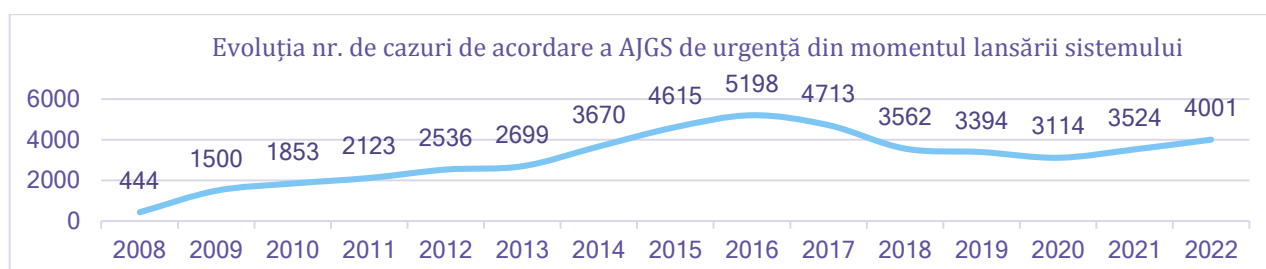

Ponderea beneficiarilor **femei** demonstrează o creștere continuă, ajungând la cota de **14 %** din nr. total de beneficiari de AJGS **calificată**, înregistrând o creștere semnificativă a numărului de cazuri în ultimii **2 ani**. Prin urmare, **2022** este anul cu cel mai mare număr de cazuri de acordare a AJGS calificate beneficiarilor **femei**.

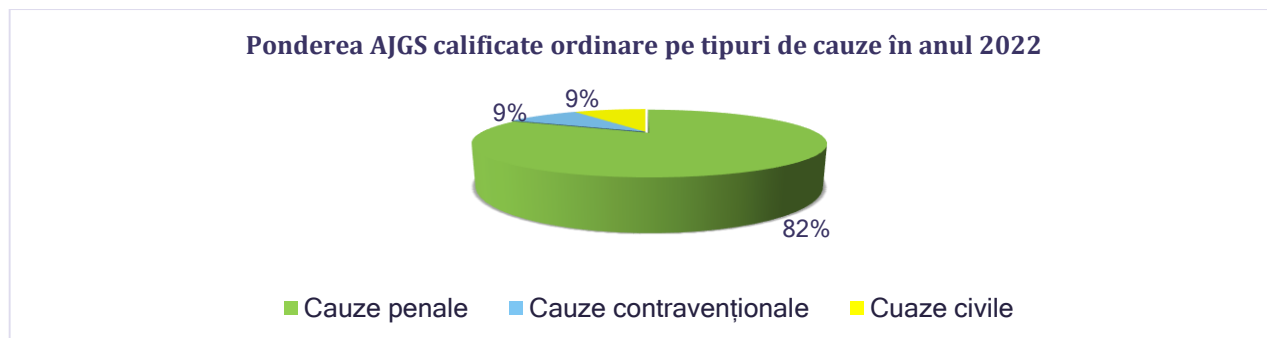
Ponderea de circa **5 %** a beneficiarilor **minori** din nr. total de beneficiari de AJGS **calificată** rămâne a fi constantă în ultimii ani. Totuși, ca și număr, în **2022** au fost înregistrate cu **300** cazuri mai multe decât în **2021**:

Din numărul total de cazuri de acordare a asistenței juridice **calificate**, în **4 001** cazuri a fost acordată asistența juridică de **urgență**, ceea ce constituie cu **477** cazuri mai mult decât în anul **2021**. Ponderea asistenței juridice de urgență din volumul **total** de asistență juridică calificată garantată de stat a constituit circa **8%**:

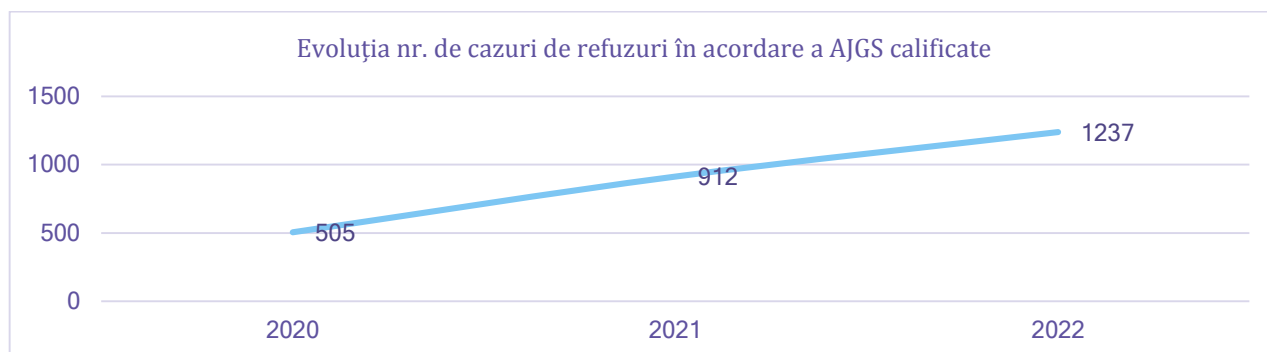

În celelalte cazuri și anume în **46 359**, a fost acordată asistența juridică calificată **ordinară** în cadrul dosarelor penale, contravenționale și civile, predominând tradițional cauzele penale cu o cotă de circa **92%** din numărul total. Astfel, **38 297** au constituit cauze **penale**, **3 975** cauze **civile** și **4 087** cauze **contravenționale**:

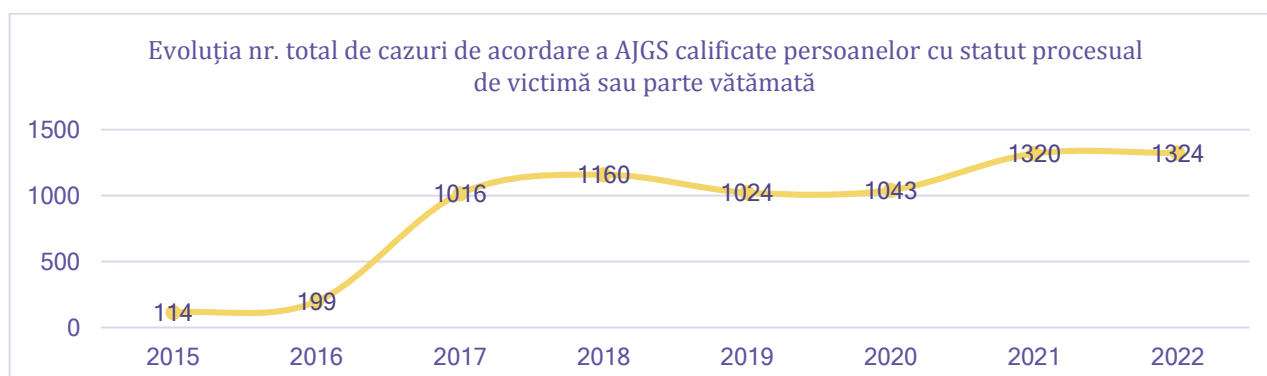

Din perspectiva acordării AJGS calificate în dependență sau indiferent de nivelul de venit al persoanei, continuă să prevaleze majoritar cazurile de acordare a AJGS **indiferent de nivelul de venit**, având ponderea de circa **75%** din volumul total de asistență juridică calificată acordată, acestea constituind cazuri de participare obligatorie a avocatului în procesul penal, contravențional, civil.

Pe de altă parte, este în continuă creștere nr. de **refuzuri în acordarea AJGS**, în anul **2022** fiind înregistrate **1 237 de decizii de refuz în acordarea AJGS**, adică cu **325 de cazuri** mai mult decât în anul **2021**. De menționat că, numărul de refuzuri a înregistrat o tendință de creștere în ultimii ani, urmare a faptului că Oficiile teritoriale ale CNAJGS au obținut accesul la platformele guvernamentale de date cu privire la veniturile solicitantului, care sunt verificate și analizate în procesul de prelucrare a cererilor de acordare a AJGS:

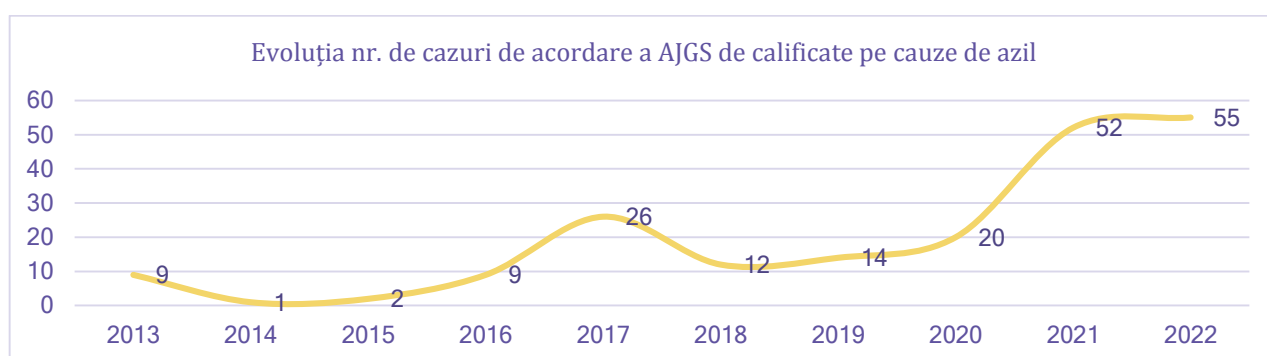
Din numărul total de cazuri de acordare a asistenței juridice **calificate**, în **1 324** cazuri beneficiarii au avut statut de **victimă sau parte vătămată**, ceea ce constituie circa **3 %** din volumul total:

Urmare a modificărilor operate în legislație pe parcursul anului 2020, au fost create premise bune în vederea asigurării accesului timpuriu a presupuselor victime ale infracțiunii la asistența juridică garantată de stat necesară pentru depunerea plângerii în vederea pornirii urmăririi penale. În acest sens, cele mai vulnerabile sunt victimele violenței domestice, victimele infracțiunilor sexuale și a traficului de ființe umane. Prin urmare, suntem în așteptarea creșterii nr. de beneficiari de AJGS cu statut de victimă în continuare.

Din numărul total de **1 324** cazuri de asistență juridică garantată de stat acordată victimelor, **1085** au constituit cazuri de acordare asistenței juridice **victimelor violenței domestice**, inclusiv copii, iar în 8 cazuri asistența a fost acordată victimelor traficului de ființe umane.

În anul 2022 au fost înregistrate **55** cazuri de acordare a asistenței juridice calificate pe cauze de azil, fiind înregistrat cel mai mare nr. din 2013 încoace:

Asistența juridică calificată a fost acordată de către avocații specializați în acordarea asistenței juridice pe cauze de azil. În asemenea tipuri de cauze, beneficiarii de asistență au fost cetățeni străini sau apatrizi.

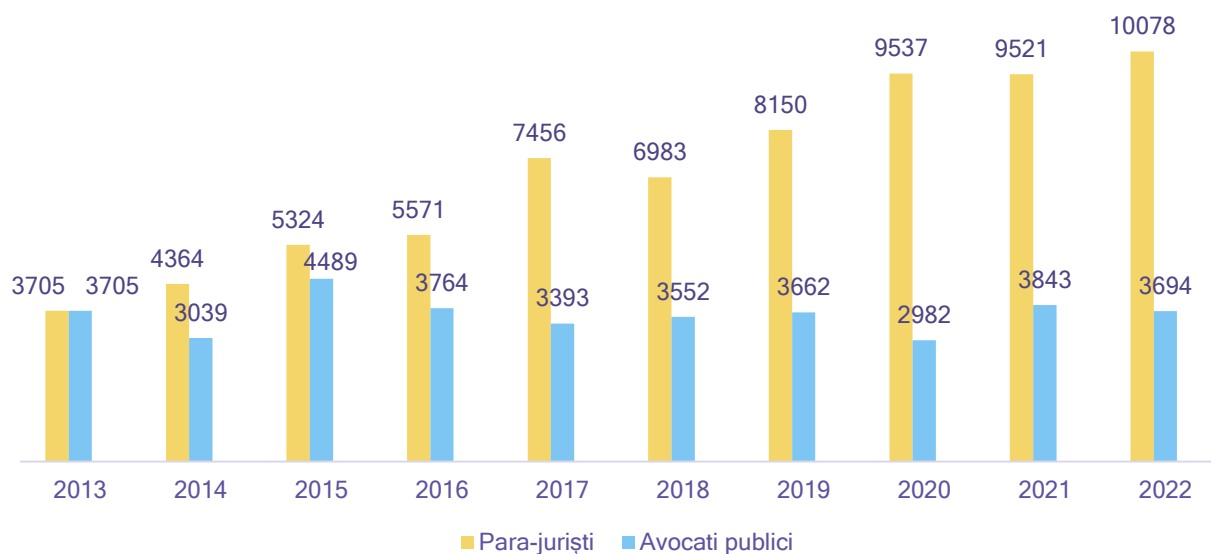
Cocluzionând, constatăm că pe parcursul anului 2020, din numărul total de **50 360** cazuri de acordare a asistenței juridice **calificate**:

- în **4 001** cazuri a fost acordată asistența juridică de **urgență**, circa **8 %**,
- în **6 794** cazuri beneficiarii au fost au fost **femei**, circa **13,5 %**,
- în **2 513** cazuri beneficiarii au fost au fost **minori**, circa **5 %**,
- în **1078** cazuri beneficiarii au fost **persoane cu dizabilități**, circa **2 %**,
- în **1324** cazuri au avut statut de **victimă/parte vătămată** a infracțiunii, circa **2,6 %**, dintre care **1 085** victime ale **violenței domestice** și **8** victime ale **traficului de ființe umane**.

1.2.3 Date cu privire la AJGS primară acordată pe parcursul anului 2022.

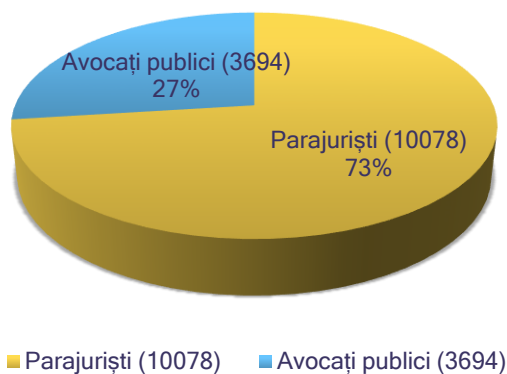
În anul 2022, **13 772** persoane au beneficiat de asistență juridică **primară** garantată de stat, ceea ce constituie cu **408** cazuri mai mult, decât în anul 2021, fiind înregistrată o creștere de circa **3 %**.

Evoluția nr. de cazuri de acordare a AJGS primare de către avocații publici și para-juriști

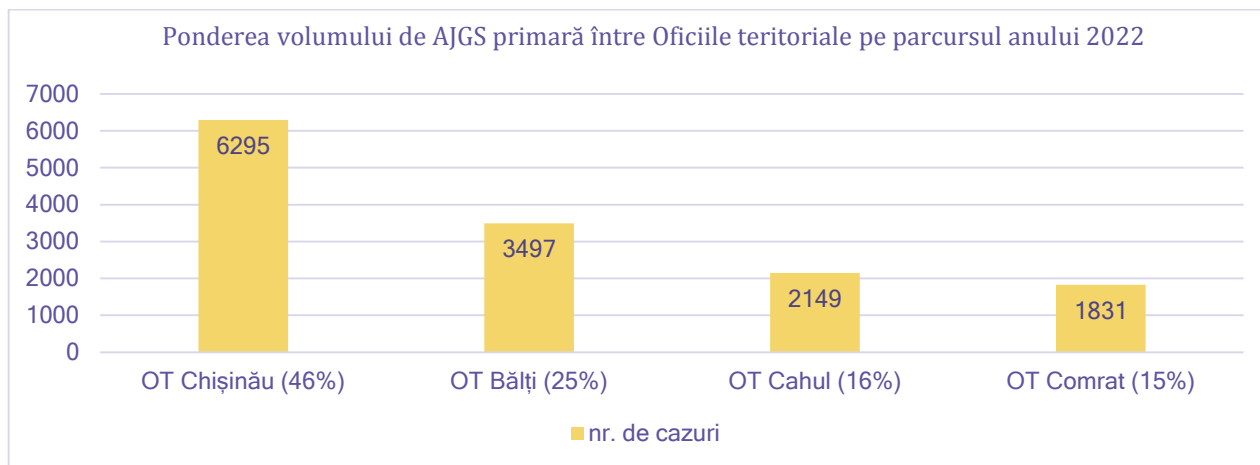
Rețeaua națională de **para-juriști** constituie în continuare principala modalitate de livrare a asistenței juridice **primare** în localitățile rurale și urbane, altele decât cele de reședință ale Oficiilor teritoriale. Prin urmare, în **10 078** cazuri, adică **73 %** din volumul total, asistența juridică **primară** a fost acordată de către **para-juriști** și în **3 694** cazuri (**27%**) de către **avocații publici**.

Ponderea AJGS primare după prestatori

Dar, și rețeaua de avocați publici contribuie substanțial, an de an, la volumul total de asistență juridică primară livrată, în special în localitățile de reședință ale Oficiilor teritoriale, ținând cont de faptul că menirea lor principală e acordarea asistenței juridice calificate și că pe parcursul anului 2022 au activat doar 12 avocați publici.

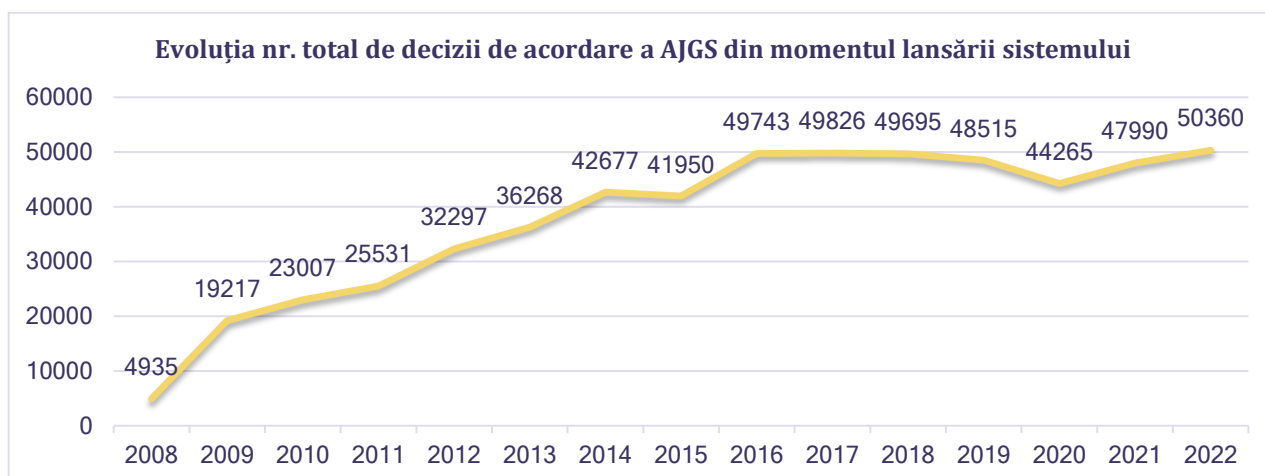
Repartizarea volumului de asistență juridică primară între Oficiile teritoriale ale CNAJGS a avut loc, după cum urmează:

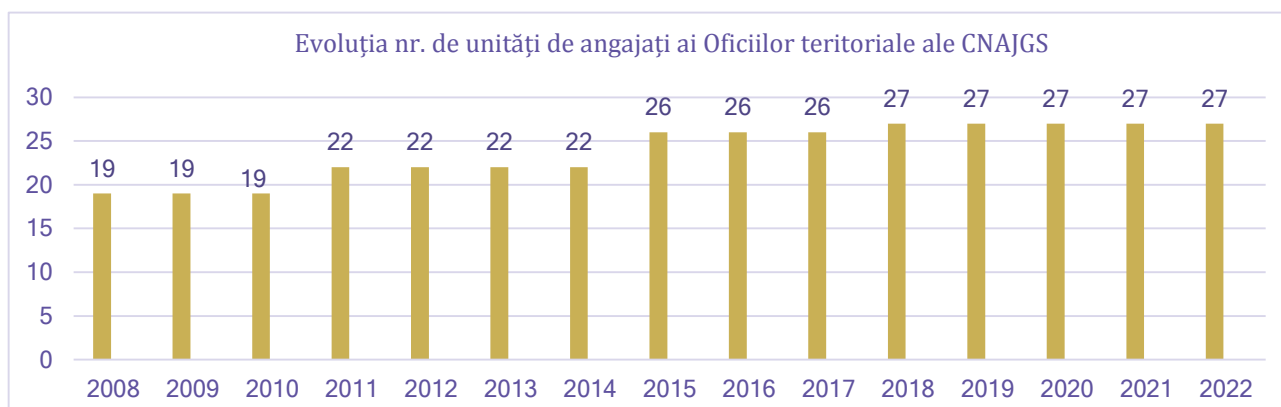
1.2.4 Date cu privire la volumul de lucru și resurse umane angajate în sistemul de AJGS în anul 2022.

Ca urmare a creșterii volumului de AJGS acordate, a extinderii competențelor CNAJGS, a creșterii numărului de beneficiari și de prestatori de AJGS, precum și diversificarea spectrului de servicii de AJGS prestată, *volumul de lucru în OT ale CNAJGS a crescut considerabil, în raport cu primii ani de activitate.*

Analizând doar un singur criteriu, precum este nr. de decizii emise anual cu privire la acordarea asistenței juridice garantate de stat, constatăm o evoluție spectaculoasă în acest sens:

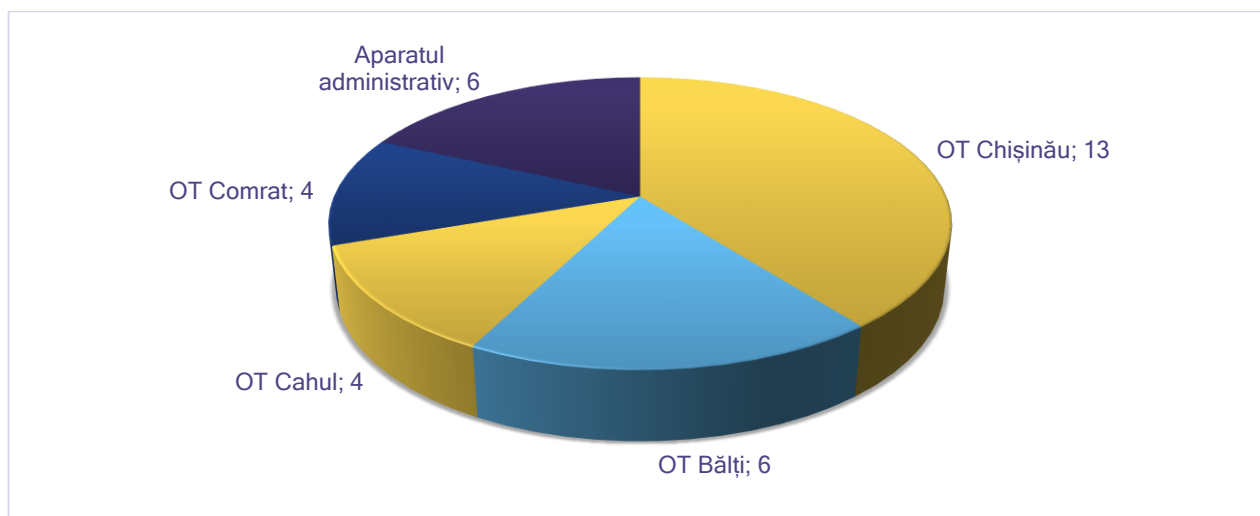
Astfel, doar la acest capitol, în perioada anilor 2009-2022, **volumul după numărul de decizii** a crescut aproximativ de 2,5 ori (mai exact cu **162 %**) însă numărul **personalului Oficiilor teritoriale** ale CNAJGS a crescut cu doar **jumătate (mai exact, 42 %**, de la 19 la 27 unități):

Constatăm în ultimii ani o creștere considerabilă și aproape negestionabilă a volumului de lucru al personalului Oficiilor teritoriale și al Aparatului administrativ al CNAJGS, determinată de extinderea tipurilor de asistență juridică garantată de stat, spectrului de servicii și prestatori, activității de instruire, mediatizare și monitorizare, recuperare a cheltuielilor, cu posibilități mai mult decât modeste de a dedica efort noilor obiective de digitalizare a sistemului.

Această creștere a volumului de activitate nu este deloc proporțională cu resursele umane, tehnice și financiare alocate sistemului, necesitând permanent adaptări de rigoare și alocare de suport și resurse suplimentare. Identificarea și alocarea resurselor financiare conform necesităților este crucială.

În anul 2022, în sistemul de acordare a AJGS au fost alocate **33 unități** de personal, fiind astfel repartizate:

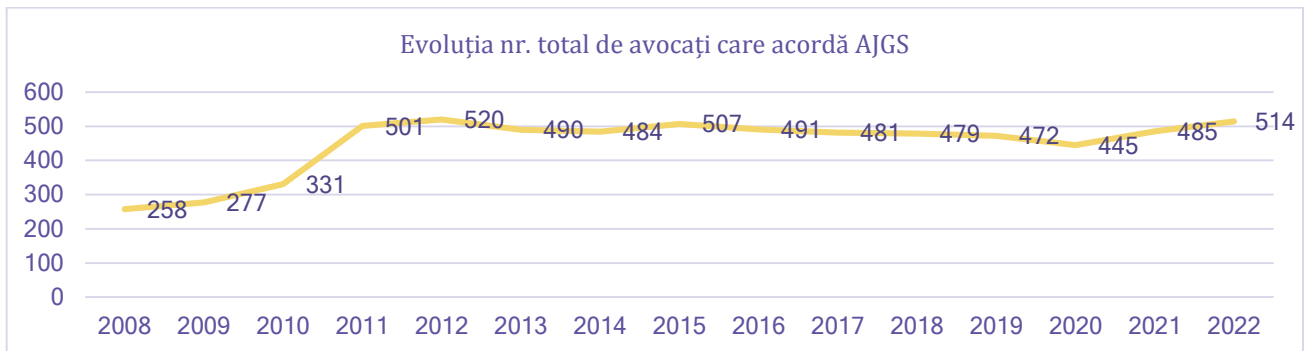
În același timp, CNAJGS rămâne printre puținele organe colegiale ale căror membri nu sunt remunerați, activând pe baze obștești. Pe de o parte, membrii CNAJGS nu desfășoară o activitate permanentă în cadrul CNAJGS, fiind angajați ai altor instituții guvernamentale sau neguvernamentale, dar pe de altă parte membrii consumă timp în legătură cu pregătirea și participarea la ședințele CNAJGS, precum și la alte evenimente dedicate asistenței juridice garantate de stat.

1.2.5 Date cu privire prestatorii de servicii de AJGS în anul 2022.

Pentru acordarea *asistenței juridice calificate* au fost implicați **526 avocați** care acordă asistență juridică calificată garantată de stat, dintre care:

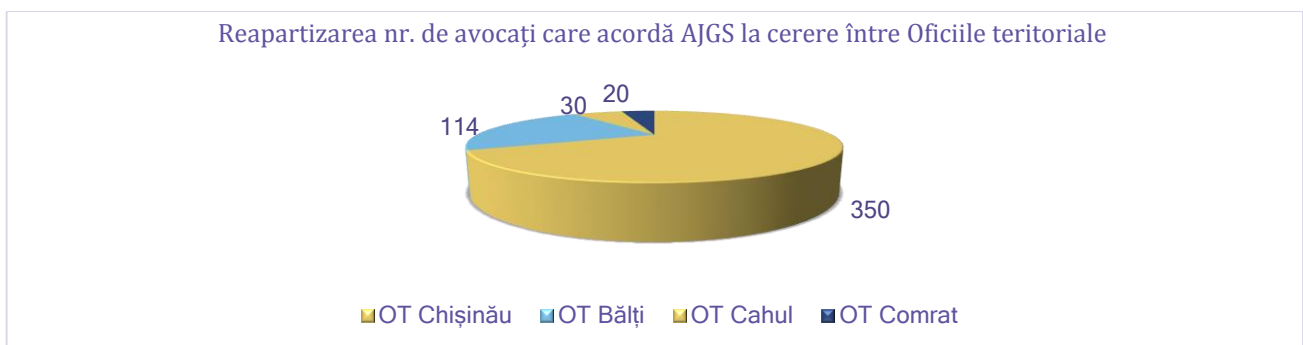
- **12 avocați publici,**
- **45 avocați specializați** în cauzele cu implicarea copiilor,
- **14 avocați specializați** în acordarea asistenței juridice calificate solicitanților de azil, refugiaților, beneficiarilor de protecție umanitară, apatrizilor și solicitanților de apatrid,
- **14 avocați specializați** în acordarea asistenței juridice calificate persoanelor cu dezabilități intelectuale și psiho-sociale,
- **20 avocați specializați** în acordarea asistenței juridice calificate victimelor infracțiunilor.

Nr. de avocați care acordă a AJGS la cerere rămâne a fi constant în ultimii ani, datorită faptului că nr. de avocați noi veniți în sistem este aproximativ același ca și nr. avocaților care au părăsit sistemul din anumite considerente:

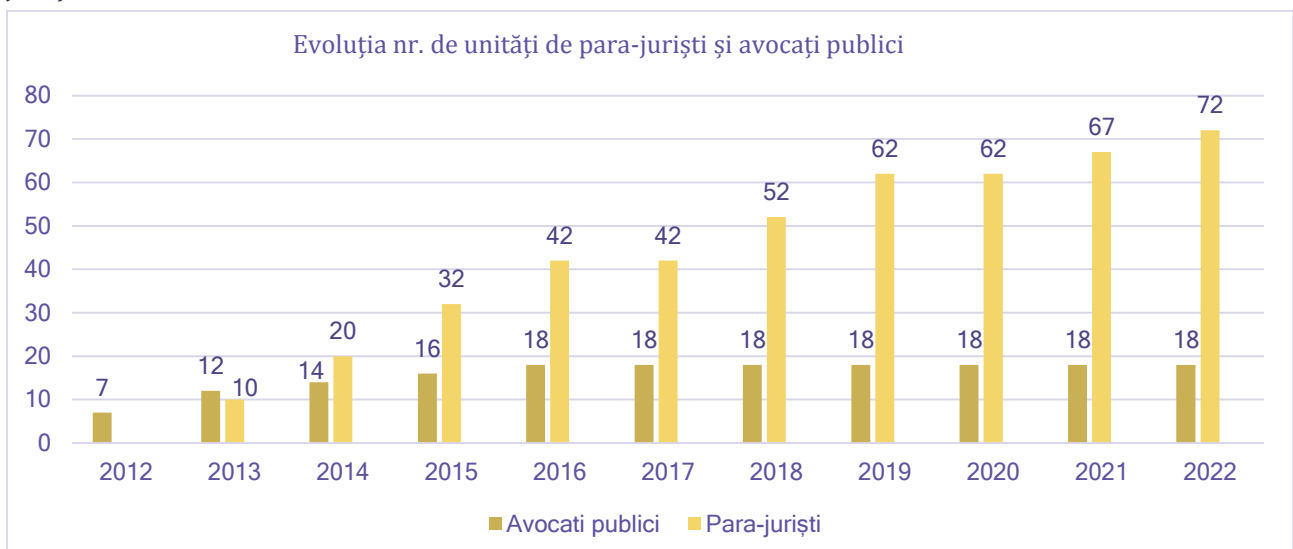
Interesul avocaților față de sistemul de AJGS este în continuă creștere, mai ales în contextul majorării remunerării pentru serviciile de asistență juridică garantată de stat.

Este de menționat repartizarea geografică neuniformă a numărului de **avocați care acordă AJGS la cerere**, marea majoritate - **68%**, fiind concentrată în jurisdicția Oficiul teritorial Chișinău:

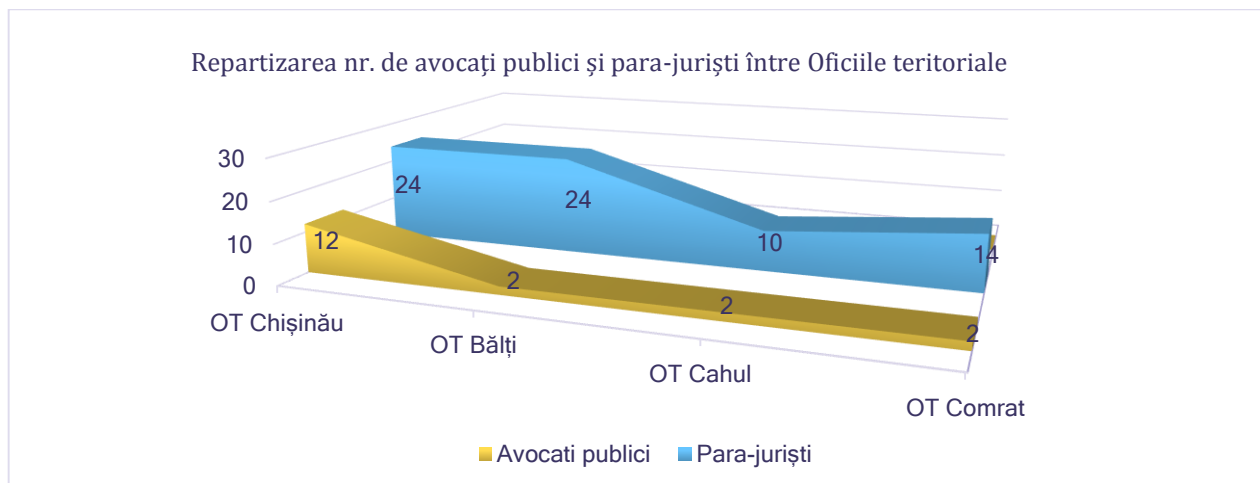

În municipiul Chișinău este înregistrat un număr acceptabil de avocați, însă în unele raioane (Taraclia, Sângerei ș.a.) înregistrăm un deficit de avocați.

În sistemul de acordare a AJGS sunt alocate **18 unități** de avocați publici și **72 unități** de para-juriști:

Între Oficiile teritoriale sunt repartizate după cum urmează:

În anul 2022, efectiv au activat 12 avocați publici, 6 unități rămânând vacante. Prin hotărârea CNAJGS nr. 6/2021 cuantumul remunerației avocaților publici a fost stabilit provizoriu în mărime de 13 570 lei lunar (brut), iar în anul 2022 prin hotărârea CNAJGS nr. 15/2022 cuantumul remunerației fixe lunare a avocaților publici fost racordat deplin în mărime de 16 963 lei. Astfel, există precondiții pentru suplinirea tuturor pozițiilor vacante de avocat public în anul 2023.

Rețeaua națională de para-juriști în anul 2022 a fost constituită din **72 de unități** planificate. Din cele 72 de unități, efectiv au activat 63 de para-juriști, nr. de unități vacante fiind 9.

Din păcate, problema unităților vacante pentru poziția de para-jurist a fost actuală și pentru anul 2022. Lipsa de interes față de această poziție era determinată de mărimea cuantumului derizoriu a remunerației fixe lunare, care nu fusese revizuită niciodată din anul 2013.

Urmare a majorării remunerației fixe lunare a parajuriștilor la nivel de 4100 lei, începând cu 1 februarie 2023, se contează pe suplinirea pozițiilor vacante și extinderea rețelei cu încă 10 unități.

1.2.6 Date cu privire bugetul sistemului de AJGS în anul 2022.

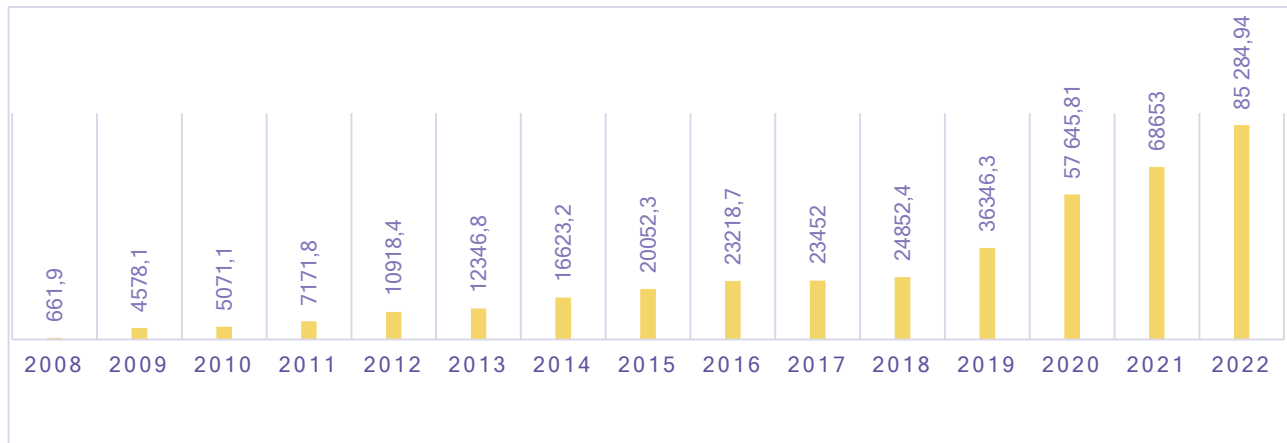
Pentru finanțarea sistemului de asistență juridică garantată de stat pentru anul **2022**, CNAJGS și celor 4 Oficii teritoriale ale sale a fost alocată suma de **76 763,4 mii lei**.

Pe parcursul anului, au mai fost alocate mijloace financiare suplimentare în sumă de **16 321,4 mii lei**. Astfel, conform raportului privind implementarea strategiei de cheltuieli în anul **2022**, a fost executată suma de **92 705,35 mii lei**.

Domeniu	Buget aprobat	Buget percizat	Buget executat	Economii/deficit
Administrarea sistemului	5 949,8	6 126,2	5 928,6	197,6
Remunerarea avocați	68 732	85 387,92	85 284,94	102,98
Remunerarea parajuriștilor	2 081,6	1 570,7	1 491,77	78,93
Total	76 763,4 mii lei	93 084,8	92 705,35 mii lei	379,45 mii lei

Este de remarcat că din bugetul total, suma de **85 284,94 mii lei**, ceea ce constituie circa **92 %**, a fost executată pentru remunerarea avocaților care acordă AJGS calificată, iar suma de **1 481,77 mii lei**, ceea ce constituie circa **1,6 %**, a fost executată pentru remunerarea para-juriștilor, astfel încât **93,6 %** din alocațiile bugetare au fost destinate pentru remunerarea prestatorilor de servicii, și doar **6,4 %** din buget au fost executate în legătură cu administrarea sistemului (inclusiv, cheltuieli de personal, consumabile, servicii, echipament etc.).

Tendința din ultimii 4 ani de majorare a bugetului destinat sistemului de AJGS este una evidentă, în anul 2022 fiind înregistrat cel mai mare buget, în mod special crescând bugetul destinat remunerării avocaților pentru serviciile de AJGS calificată:

Acest fapt se datorează în mare parte **racordării graduale, în perioada 2019-2022, a unității convenționale de la 20 la 50 de lei**, implicit pentru 2022 a ultimei etape de majorare a unității convenționale în baza căreia sunt remunerați avocații care acordă AJGS la cerere și a remunerației fixe lunare a avocaților publici dar **și creșterii nr. de cazuri de acordare AJGS**.

Dacă în 2009 - primul an bugetar complet, bugetul destinat remunerării avocaților constituia 4,58 milioane lei, atunci în 2022 această linie bugetară a constituit 85,29 milioane lei. Este de reamintit aici caracterul formal și numărul redus de cazuri de până la instituirea noului sistem de asistență juridică garantată de stat în anul 2008, în anul 2009 fiind acordată asistență în 20096 cazuri, ajungând în anul 2022 la 64132 cazuri de asistență juridică efectivă. Această tendință reflectă cel mai bine dinamica pozitivă a sistemului de AJGS în cei aproape 15 ani ai săi de activitate, deoarece demonstrează că, AJGS a devenit mult mai diversă și mult mai accesibilă pentru populație în Republica Moldova.

Majorarea în baza necesităților specificate supra a bugetului a atras atenția, eventual sporită, a organelor de control, astfel încât pe parcursul unui singur an - anului 2022 - fiind organizate misiuni de audit atât de către Inspekția Financiară, cât și de către Curtea de Conturi, ceea ce permite a constata nivelul avansat de disciplină financiară și implementa de către varii autorități, inclusiv CNAJGS, eventuale adaptări legislative sau instituționale.

1.2.7 Date cu privire recuperarea cheltuielilor suportate în legătură cu acordarea AJGS în anul 2022.

Procesul de recuperare a cheltuielilor suportate în legătură cu acordarea AJGS decurge mai anevoios la etapa de executare silită, care ține de competența executorilor judecătorești. Deși, Oficiile teritoriale ale CNAJGS depun efort în a identifica cazurile de recuperare a cheltuielilor,

în conformitate cu prevederile art. 23 din Legea 198/2007, marea majoritate a deciziilor rămân neexecutate.

Oficiul teritorial	Nr. decizii	Suma recuperată, în lei
Chișinău	95	44975
Bălți	29	37512
Cahul	122	61065
Comrat	68	9535
TOTAL	314	153087

Urmare a modificărilor operate în legislație, care au transferat competența de executare silită de la executorii judecătorești la Serviciul Fiscal de Stat se așteaptă un progres la capitolul restituire a mijloacelor financiare de la debitori.

II. OBIECTIVE STRATEGICE ȘI PLANUL DE ACȚIUNI PENTRU ANUL 2023

Ținând cont de obiectivele strategice fixate în *Strategia de activitate în sistemul de acordare a AJGS pentru anii 2021-2023* și acțiunile deja realizate, CNAJGS și-a fixat următoarele obiective de dezvoltare a sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat în anul 2023:

1. Buna guvernare a sistemului de asistență juridică garantată de stat și asigurarea abordării din perspectiva drepturilor omului:

- a) Perfecționarea cadrului normativ primar și secundar ce vizează domeniul asistenței juridice garantate de stat;
- b) Asigurarea unei planificări bugetare eficiente a costurilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat;
- c) Dezvoltarea continuă a sistemului de evidență automatizată a datelor statistice (SIA CNAJGS) și a paginii web;
- d) Ajustarea schemei de încadrare a personalului Aparatului administrativ și Oficiile teritoriale ale CNAJGS conform necesităților;
- e) Dezvoltarea capacităților profesionale ale personalului Aparatului administrativ și Oficiilor teritoriale ale CNAJGS în vederea gestiunii eficiente a activităților din sistemul de AJGS;
- f) Asigurarea transparenței de funcționare a sistemului de asistență juridică garantată de stat prin comunicarea informațiilor relevante despre activitatea CNAJGS;
- g) Informare a publicului cu privire la asistența juridică garantată de stat;
- h) Asigurarea unei colaborări eficiente cu organele de drept în vederea respectării drepturilor și intereselor legitime ale beneficiarilor de AJGS;
- i) Cooperarea în dezvoltarea mecanismului de recuperare a cheltuielilor pentru asistența juridică garantată de stat;
- j) Consolidarea parteneriatelor cu organizațiile interesate în promovarea accesului la justiție și accesului la informație cu caracter juridic pentru diferite segmente ale populației Republicii Moldova, inclusiv cu parteneri de dezvoltare și organizații din alte state în vederea preluării de bune practici în sistemul de AJGS;
- k) Formarea unor parteneriate durabile cu asociațiile obștești, instituțiile de învățământ și mediul academic în vederea monitorizării și cercetării domeniului AJGS, promovării accesului la informație cu caracter juridic, precum și cooptării voluntarilor în sistem.

- l) Identificarea unor surse adiționale care vor putea fi utilizate la consolidarea sistemului asistenței juridice garantate de stat;

Indicatori:

- a) CNAJGS funcțional și cu o abordare coerentă a domeniului asistenței juridice garantate de stat;
- b) Necesitățile de asistență juridică garantată de stat estimate și mecanism de planificare a costurilor bugetare funcțional;
- c) Schema de încadrare a personalului Aparatului administrativ și al Oficiilor Teritoriale ale CNAJGS ajustată;
- d) Angajații din sistemul de AJGS în număr suficient, motivați și calificați să exercite atribuțiile conform fișelor de post;
- e) Bunele practici în domeniul AJGS identificate la nivel local de Oficiile teritoriale și incluse în actele normative elaborate de CNAJGS și alte autorități publice;
- f) Sistemului de evidență automatizată a datelor statistice îmbunătățit și dezvoltat;
- g) Mecanism de recuperare a cheltuielilor pentru asistența juridică perfecționat, funcțional și costuri de asistență juridică garantată de stat recuperate;
- h) Cadrul legal și secundar privind asistența juridică garantată de stat ajustat periodic și aplicat uniform pe teritoriul Republicii Moldova;
- i) Sistemul de AJGS cunoscut și accesibil public;
- j) O mai mare transparență și încredere publică în activitatea sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat;
- k) Rolul CNAJGS în sistemul autorităților publice cu atribuții în sistemul de justiție determinat;
- l) Parteneriate consolidate cu actorii din sistemul de justiție, organizații interesate în promovarea accesului la justiție, asociații obștești, instituții de învățământ și mediul academic orientate spre respectarea drepturilor și intereselor legitime ale beneficiarilor de asistență juridică garantată de stat.
- m) Resurse adiționale cooptate în vederea asigurării funcționalității și accesibilității sistemului de asistență juridică garantată de stat;

2. Diversificarea spectrului de servicii și tehnologizarea serviciilor de asistență juridică garantată de stat

- a) Elaborarea și instituționalizarea mecanismului de acordare a asistenței juridice parțial gratuite;
- b) Extinderea continuă și dezvoltarea rețelei de para-juriști în localitățile rurale și urbane din întreaga țară, ținând cont de necesitățile de abilitare juridică;
- c) Pilotarea unor noi modele de acordare a asistenței juridice calificate și primare garantate de stat, orientate la necesitățile beneficiarilor din categoriile social-vulnerabile;
- d) Facilitarea elaborării și implementării unor programe conexe, precum asistența holistică; prevenire și dejudiciarizare; medierea; litigarea strategică; advocacy; abilitarea juridică a populației ș.a.
- e) Facilitarea accesului populației la serviciile de asistență juridică calificată prin acordarea serviciilor juridice la distanță (telefonice sau în regim de video conferință) din partea avocaților care acordă AJGS sau unor entități specializate;
- f) Tehnologizarea procesului de acordare AJGS primare și abilitare juridică a populației prin dezvoltarea platformelor on-line de acordare a asistenței juridice primare, care ar permite beneficiarilor să navigheze în rezolvarea problemelor de ordin juridic la distanță; oferirea consultanței juridice primare prin telefon sau modalități on-line;

- g) Digitalizarea procesului de acordare a AJGS primare și abilitare juridică a populației prin elaborarea paginilor WEB specializate; ghidurilor interactive; terminale cu navigare direcționată; grupurilor de suport în rețelele de socializare.

Indicatori:

- a) Mecanism de acordare a asistenței juridice parțial gratuite elaborat și testat;
- b) Rețeaua națională de para-juriști funcțională și eficientă;
- c) Noi modele de acordare a asistenței juridice calificate și primare garantate de stat pilotate, după caz implementate;
- d) Grad sporit de accesare la distanță a serviciilor de asistență juridică calificată de către populație;
- e) Procesul de acordarea AJGS primare și abilitare juridică a populației tehnologizat și adaptat la noile realități și tendințe;
- h) Platforme on-line, pagini WEB specializate, ghiduri interactive, terminale cu navigare direcționate, grupuri de suport în rețelele de socializare dezvoltate și testate;
- f) Grad avansat de accesibilitate la distanță a serviciilor de asistență juridică primară garantată de stat și abilitare juridică a populației.

3. Asigurarea calității asistenței juridice garantate de stat

- a) Asigurarea transparenței în procesul de selectare a avocaților și para-juriștilor în vederea acordării AJGS;
- b) Elaborarea în continuare a standardelor de calitate pe domenii specifice, care ar putea servi drept repere în procesul de monitorizare internă și externă a calității serviciilor de asistență juridică garantată de stat acordate de către avocați și para-juriști;
- c) Elaborarea ghidurilor practice și metodologice pentru avocați și para-juriști;
- d) Contribuirea la instruirea inițială și continuă a persoanelor autorizate să acorde asistență juridică garantată de stat și consolidarea parteneriatelor cu instituțiile dotate cu competențe de instruire inițială și continuă (Uniunea Avocaților; Institutul Național al Justiției, organizații neguvernamentale ș.a.);
- e) Facilitarea utilizării mecanismului de instruire inițială și continuă, inclusiv la distanță, a para-juriștilor;
- f) Examinarea oportunității de extindere a listelor specializate de avocați în anumite categorii de cauze, inclusiv actualizarea permanentă a celor existente;
- g) Perfecționarea mecanismului de monitorizare internă și externă a calității asistenței juridice garantate de stat;
- h) Perfecționarea mecanismului de selectare, contractare și responsabilizare a para-juriștilor.

Indicatori:

- a) Sistem transparent și non-discriminatoriu de admitere în sistemul de AJGS a avocaților și para-juriștilor în vederea acordării asistenței juridice garantate de stat;
- b) Mecanismului de selectare și contractare a avocaților și para-juriștilor revizuit și îmbunătățit;
- c) Standarde profesionale de activitate a avocaților elaborate participativ, adoptate și respectate;
- d) Ghiduri practice și metodologice pentru avocați și para-juriști elaborate;
- e) Mecanismul de instruire inițială și continuă a para-juriștilor, inclusiv la distanță utilizat;

- f) Numărul de persoane autorizate să acorde asistență juridică garantată de stat instruite și calitatea programelor de instruire;
- g) Liste de avocați specializați actualizate și după caz noi instituite;
- h) Mecanism de monitorizare internă și externă a calității asistenței juridice garantate de stat îmbunătățit;
- i) Mecanismul de responsabilizare a para-juriștilor, inclusiv a cadrului normativ cu privire la conflictele de interese și incompatibilități îmbunătățit;
- j) Gradul de satisfacție a beneficiarilor privind calitatea asistenței juridice acordate, inclusiv calitatea serviciilor specializate.

Obiectivele operaționale pentru anul 2023 se reflectă în Planul de acțiuni pentru anul 2023 de implementare a Strategiei de activitate în sistemul de acordare a AJGS pentru anii 2021-2023 și altor angajamente ale CNAJGS prevăzute în documentele de politici ale Republicii Moldova (se anexează la prezentul raport).

III. CONSTATĂRI MAJORE, 2022

- Sistemul este funcțional, asigurând **acces la asistență juridică garantată de stat reală și efectivă**, în anul 2022 fiind înregistrate în total **64 132 cazuri** de acordare a AJGS.
- **Spectrul de servicii de asistență juridică garantată de stat este unul extins**, fiind acordată asistență juridică primară și calificată, cea din urmă, atât pe cauze penale, cât și pe cauze non penale, inclusiv asistența juridică de urgență.
- Tendință continuă de **creștere a nr. total de cazuri de AJGS**, 2022 fiind anul cu al doilea cel mai mare nr. total de cazuri de AJGS (64 132) de la crearea în 2008 a sistemului, din 2008 până în prezent fiind înregistrate în total 682 347 cazuri de acordare a asistenței juridice calificate și 103 107 cazuri de asistență juridică primară.
- Corespunzător, bugetul destinat sistemului de asistență juridică garantată de stat este în creștere (în anul 2022 a constituit circa 92,7 milioane lei).
- Creștere semnificativă a nr. de cazuri de **asistență juridică de urgență** în comparație cu ultimii 5 ani, în 2022 fiind înregistrate 4001 cazuri.
- Creșterea semnificativă în ultimii 2 ani nr. de beneficiari femei, în 2022 fiind înregistrat **cel mai mare număr de cazuri de asistență juridică calificată acordată femeilor** (6794).
- **Creșterea volumului asistenței juridice primare** acordate, în 2022 fiind înregistrat cel mai mare număr de cazuri de acordare a AJGS primare (13 772 cazuri).
- Includerea **persoanelor cu dizabilități severe și accentuate** în categoria persoanelor care beneficiază de AJGS calificată **indiferent de nivelul de venituri**, începând cu 1 ianuarie 2023.
- Substituirea "minimului de existență" cu "salariul minim pe țară" în calitate de plafon în bază caruia se decide eligibilitatea pentru AJGS calificată, fapt care **va spori accesarea serviciilor de AJSG de către persoanele cu venituri mici**, începând cu 1 ianuarie 2024.
- Tendință continuă de creștere a nr. total de cazuri de refuz în acordarea AJGS, fapt care demonstrează că **mecanismul de verificare a capacității de plată este funcțional**.
- Definitivarea procesului de **racordare a remunerației fixe lunare a avocaților publici și parajuriștilor** și asigurarea echității formulelor de remunerare pentru toți prestatorii de servicii de asistență juridică garantată de stat.
- **Majorarea salarizării personalului** de conducere și de execuție din cadrul Oficiilor teritoriale ale CNAJGS.

- Îmbunătățirea mecanismului de asigurare a calității AJGS, prin dezvoltarea mecanismului de monitorizare internă și externă a calității, aprobarea standardelor de calitate pentru avocați și instruirea continuă.

Cu toate acestea, se constată o serie de **CONSTRÂNGERI ȘI DEFICIENȚE:**

- cadru normativ-juridic și practici cotidiene ce necesită perfecționare continuă;
- volumul de lucru al angajaților sistemului este în permanentă creștere, schema de încadrare a personalului urmând a fi ajustată;
- urmează a fi identificată varianta optimală de aplicare a mecanismului de acordare a AJGS parțial gratuite și integrarea acesteia în realitățile sistemului de AJGS;
- calitatea serviciilor de asistență juridică garantată de stat rămâne, pe lângă accesibilitate, prioritatea numărul unu.

DEPĂȘIREA ACESTOR DEFICIENȚE ȘI PROVOCĂRI NECESITĂ ȘI INTERVENȚIA ALTOR AUTORITĂȚI PUBLICE, CÂT ȘI A PARTENERILOR DE DEZVOLTARE AI CNAJGS.

Anexe:

1. Strategia de activitate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru anii 2021-2023;
2. Planul de acțiuni pentru anul 2023 de implementare a Strategiei de activitate în sistemul de asistență juridică garantată de stat pentru anii 2021-2023.